

igil'ed

1940

»VIGRED«, ženski list z Modno in Krojno ter Vzorčno prilogo. — Izhaja vsak mesec. — Naročnina znaša Din 25.—, z mesečno prilogo Din 50.—. Če se naroči 20 izvodov (brez priloge) pod enim naslovom, le Din 20.—. Za inozemstvo Din 32.—, s prilogo Din 64.—.

Izdaja konzorcij »Vigredi« (Vida Mašič) v Ljubljani, Pražakova 8. Uredništvo (odgovorna urednica Zora Poženel) in upravništvo Pražakova 8. Vзаjemna zavarovalnica. Telef. št. 4034. Tiska Misijonska tiskarna v Grobljah. — Za tiskarno odgovarja A. Trontelj C. M.

Sklep uredništva 10. dan prejšnjega meseca. Rokopisov uredništvo ne vrača, nena-ročenih prispevkov ne honorira.

Rokopisi in vsi dopisi, ki se tičejo vsebin lista, naj se naslove na uredništvo, vsi dopisi glede priloge na upravo. Naročila, reklamacije in naročnino sprejema uprava »Vigredi«. Uredništvo in uprava: Pražakova, 8.

VSEBINA: Mati (F. Zupančič). — Balada o materi. Klic (B. Smolej). — Za 25. ma-rec (M. Berce - Vrabčič). — Peter (E. Deisinger). — Upanje (J. Borštnar). — Materi (M. Žnidaršič). — Dve kroni (M. Seemann - A. Lebar). — Mrtvi mamici (V. Rubin). — Na vel. soboto (T. Kmet). — Resolucije KKK. — Ko mati blagoslovlja (I. Kirm). — Moj rojstni kraj (R. Perne). — Umrli materi (S. Šali). — Materine roke (R. Horvat). — Izobraženo dekle (I. Gerely - R. Mastnak). — Za streznjenje naroda. — Deklica na tuje gre ... Iz domačih krogov. — V naših domovih. — Za pridne roke.

Vigred ima v zalogi in priporoča:

Mati vzgojiteljica	din 6	
Med pomladjo in poletjem	" 10	
Predavanja socialnega tečaja	" 10	
Materam	" 3	} Plačljivo tudi v pisemskih znamkah.
Kuhaj varčno in dobro	" 3	
Praktični nasveti gospodinji	" 3	
Higiena žene	" 3	
Higiena hiše	" 3	

DOBRE KNJIGE

Srce žari v ljubezni. Uglasbil Matija Tomc. Posamezni izvodi po din 12.—, pri odkupu 10 izvodov ostalih 9 le po din 6.—. Znani in priljubljeni glasbenik, profesor Matija Tomc je uglasbil 9 pesmi v čast presv. Srcu Jezusovemu za mešani zbor. Izdajo je odobril škofijski ordinariat. Pesmi je izdajatelj sam založil, dobe pa se po vseh

ljubljanskih knjigarnah. Besedilo za prvih osem pesmi je pripravil Gregor Mali, ki ga tudi Vigrednice poznajo kot sotrudnika svojega lista. Naslovi teh pesmi so: Ave, Jezus!, Najdražji biseri, Sonce ljubezni, Srce ljubezni polno, Slava sv. hostiji, Srce usmiljeno, O, tabernakelj, moj zaklad; avtor besedila za deveto pesem »Molči zemlja« pa ni znan. — Pesmi so zelo lepe, zvočne in ne težke, da jih bo zmogel tudi šibkejši

Figured

LETO XVIII.

LJUBLJANA, 1. MARCA

ŠTEV. 3.

Francka Zupančič:

MATI

Ženi je materinstvo življenje samo na sebi. Ne zdi se nam popolna, ako je ne vidimo z malčkom v naročju. Mati, ki doji dete, nam ne vzbuja drugega čustva kot spoštovanje. Narava sama ji obdaja glavo z aureolo: svetniški sij je to.

Naziv sam, mati, nam vzbuja globoko spoštovanje. Tudi v najzakrajnejšem srcu najdemo kult matere.

Ljubezen matere je vdanost in žrtev; ne sprejema samo žrtev, išče jih. Materina ljubezen vzgaja v človeškem srcu vse najplemenitejše kreposti.

En sam vzgled materinske ljubezni pozablja tisoč nezgod in bridkosti.

Materina ljubezen je najlepša glorijska vsega človeštva. Ni v človeškem srcu čustva, kateremu bi lastni interes česa ne pridejal. Neko protislovje naše narave pridevlje našim ljudomilim dejanjem vedno kako malenkost samoljubja. Samo materina ljubezen je izjema. Ni ji v stvarstvu enakega. Razsvetljuje, ogreva, čisti, očiščuje. Zedinja krepost in bridkost, vdanost, posvetitev: celo srce človeško je.

Mati ljubi in uči ljubiti. Ne zahteva pa plačila; ne seje da bi prideovala.

Mati se radosti le sreče svojega otroka in srečna je le v otrokovi sreči. Njih veselje je njeno veselje, njihova bol — njena bol.

Nič se ne da primerjati s potrpežljivostjo in sladkostjo materine ljubezni.

Opazujte jo, ko poučuje otroka! Sledite njenim kretnjam, prisluškujte njenim besedam: up, bojazen, vzvišenost, vse se spaja v trenutku v dobrobit otroka.

Bitje, ki ga je nosila mati pod svojim srcem, ne more postati nikoli od nje neodvisno. V njenih očeh je sin vedno le njen otrok.

B. Smolej:

Balada o materi

Videl sem ženo,
ki je k prsim nemočnim tiščala otroka.
Videl sem jo,
kako se je sklanjala prav nad menoj.
Čutil njenih strasti sem posvečeni napoj
in zlomil sem se.
Ko je v njeni duši kričalo, klelo, se borilo
in vilo:

»Sin! Kaj bo s teboj?
Življenja več zate ni!
Zadrla je nohte v prsi:
»Ná! Pij mojo kri!«

Marica Berce - Vrabič:

Za 25. marec

25. marca obhajamo spomin skrivnosti učlovečenja Sinu božjega in ko je Marija postala mati Odrešenikova.

Marija vsa sveta in pravična se je od tistega dne še globlje pogrezala v svojega Boga. Njene kreposti so se stopnjevale do junastva.

Cenila je čas in delo, saj sta, ki oblikujeta življenje. Od dneva, ko je postala mati božja, je podvojila delo, pripravljala je dom za Sina in Jožefa.

Jezus si je izbral za zemsko bivališče domače, tiho in skromno ognjišče v okrilju matere — gospodinje in skrbnega rednika — delavca.

Marija se je pripravljala na veliko, sveto in težko dolžnost matere v združenju z Bogom, z delom, s premagovanjem, veseljem in žrtvujočo ljubeznijo. Poveljčala je Stvarnika, a prosila in molila je za moč, da zmore težko dolžnost.

Mater!

Velika, vzvišena, sveta in težka je vaša dolžnost. Materinski poklic je umetniški in svečeniški poklic.

Kipar oblikuje mrtvo skalo, pisatelj upodablja misel, ki se zgublja s knjigo, mati pa rodi in oblikuje otroka, ki je krona stvarstva in dedič nebeškega kraljestva, vrednost in dragocenost nad vse mrtve umetnine.

B. Smolej:

Klic

O matere! Ste mar zveri rodile,
da ljubezni več med nami ni?
Solze v reke širne so se zlile,
zakrknjen molk nas k tlom tiši.

Še veter več ne joče,
vsak glas je osteklenel.
Nihče več govoriti noče,
mrtvaški dih je mimo duš zavel.

Ostali smo sami,
vkljenjeni med lajanje topov.
Tako bridko gore otroške oči:
»No! Kdaj že pride atek naš domov?«

Mati je kot sveča: gori, da sveti svojim, se izžareva in odмира sebi, da žive njeni, da je lepo in dobro otrokom.

Mati je njiva, v katero pronikne mlada otroška duša, kjer se navzame in prisvoji vsega materinega bistva, njenih navad, njenega mišljenja, čustvovanja in hotenja. Mati! Otrok je tvoja slika mladosti in vsebina tvojih lastnosti.

Mati je, ki odgrinja in odgrne zaveso in pokaže otroški duši vrednote in pot smotrnega življenja, ona mu prva najjasneje vtisne podobo Stvarnika in njegove postave v dozvetno dušo. Ona je, ki ga poučuje: »To je lepo, smeš; to žali Boga in ponižuje dostojanstvo človeka — ne smeš!« Mati polaga temelj poznejšemu otrokovemu značaju, od katerega je odvisna njegova sreča ali nesreča, ker materi je dana moč, da najučinkoviteje vzgaja otroka.

Če je človeku kdo drag, mu je mati, če koga posnema, posnema mater in če koga upošteva, upošteva mater.

Mater! Velika, sveta in odgovorna je vaša dolžnost. Ve podpišete usodo otrok. Ve ste, ki rodite otroka za nebesa ali — pekel.

Velike in vzvišene ste, ko vestno vršite svojo dolžnost, a gorje vam, če ob vas postane otrok nepošten in pogubljen!

Mater! Vaše delo bodi blagoslovljeno,

da vzrastejo otroci v pravične može in krep-
postne žene, v krepke in zanesljive temelje
naroda, da po vaših otrocih raste kraljestvo
božje, vam pa plačilo zaslužne svečenice!

Mati Marija je vaš vzor, ko pričakujete
otroka, naj vam je svetovalka pri vzgoji in
trpljenju vašega poklica.

Marsikatera žena je pozabila na sladko-
težko in odgovorno dolžnost — in danes jo
preganja nervoza, plaho skovikanje sove in

Ema Deisinger:

Peter

(Konec.)

Avtomobil je odpeljal Jana v ono skriv-
nostno vilo. Na terasi je Jana sprejel sta-
rejši gospod z očali, zdravnik bolne gospe.
Dobrohotno ga je prijel za roko in ga poved-
del v delovno sobo tovarnarja.

Deček se je tovarnarju nemo priklonil in
trepetajoč pričakoval, kaj se bo zgodilo.

»Pridi bliže, mali!« ga je odgovoril to-
varnar.

»Kako ti je ime?«

Zdravnik je zbezanega dečka dregnil v
hrbet in mu zašepetal »Fant, zdaj govori!«

»Jan mi je ime, gospod ravnatelj. Stanu-
jem v Dečjem domu, ker sem sirota brez
staršev.«

»Dobro, deček!«

Tovarnar je pozvonil, vstopila je gospeji-
na služkinja.

»Poslušaj, deček« je začel tovarnar, »go-
spa, ki si jo videl včeraj, te bo začela obje-
mati ter te bo imenovala svojega sinka Pe-
tra. Izpraševala te bo, kje si bil tako dolgo.
Ne povej ji, da si Jan in da si prišel iz
Dečjega doma!«

»Zakaj ne smem povedati?« je boječe iz-
tislil Jan.

»Mi upamo«, je namesto tovarnarja od-
govoril zdravnik, »da bo gospa na ta način
potolažena in bo ozdravela.« Obrnjen proti
tovarnarju je zdravnik še pristavil: »Če nam
prejšnje postopanje, ko smo držali dečke
proč od gospe, ni prineslo zaželenega uspe-
ha, upajmo, da nam to obratno postopanje
prinese uspeh. Morda ji ta prevara prinese
zdravje.«

Tovarnar se je naslonil v mehki nasla-
njač in naročil čakajoči služkinji: »Izročim
vam tega dečka. Opravite ga v obleko po-

gloda jo črv... Domovi postajajo mrzli in
mrtvi, ker — manjka otrok.

Žene! Ne posegajte v Stvarnikove račune.
Bela kuga predvsem ugonablja vas in vaš
dušni mir, vam jemlje sonce zakona, blago-
slovljeno starost in srečno večnost. Kjer je
prostora za dva, sedi lahko še tretji, peti...
Bog ne zapusti svojih stvari.

Žene, dajte Slovencem zdravih mož in
krepkih žen, domovom stebre, nebesom pa
— svetnike!

kojnega, v tisto, ki jo je nazadnje nosil, na-
to ga zopet pripeljite sem!«

Služkinja je odvedla dečka, ne da bi ga
pogledala. Peljala ga je v Petrovo sobo,
vzela iz omare svileni perilo, obleko in la-
kaste čevlje ter vse skupaj postavila pre-
denj na stol, veleč mu, naj se preobleče.

Vse je pristojalo dečku kakor ulito. Ko-
maj se je upal premakniti v tako lepi obleki.
»Ravno stoj!« ga je nahrulila služkinja,
jezeč se nad »pritepenecem«.

Janu so stopile solze v oči in hotel si je z
rokavom suknjiča obrisati solze.

»Stoj, pritepenec! Mar misliš, da imaš
zato to obleko mladega gospoda, da si boš z
rokavom brisal obraz?«

»Na!« In ponudila mu je lep, dišeč, čip-
kast robček, mrmrajoč polglasno: »Takega
pritepenca naj sedaj po knežje oblačim in
mu strežem!«

Ko je bil Jan gotov, ga je peljala nazaj
h gospodu.

»No, mali! Kaj ti ni prav, da si tako zalo
oblečen?« ga je začudeno vprašal tovarnar,
opazivši, da je deček jokal.

»Ta je bila z menoj nekoliko groba«, je
odgovoril Jan, pokazujoč na služkinjo poleg
sebe.

Tovarnar ji je vrgel karajoč pogled. »To
se ne sme več zgoditi!«

»Vidim, da si odkritosrčen in pogumen
deček«, je rekel Janu, služkinji pa namignil,
naj odide.

Ko sta bila sama, ga je tovarnar ogledo-
val. Moral si je priznati: Prav tako velik
kakor moj sin, isti svetli lasje. Mogoče ima
doktor prav, da bo zamenjava učinkovala.
Na glas pa je dejal: »Vidim, da imaš za-

upanje vame. Če boš ubogljiv in priden, bom skrbel zate.»

Z električnim zvoncec je poklical slugo ter mu naročil, naj odpelje dečka v posebno sobo, ki je bila pripravljena zanj v služabnikovem stanovanju, da ga ne bi zapazila gopa.

Po dobri in izdatni večerji, ki ga je čakala v mali sobi, po prijetnem razmišljanju, kako lepo se je vse izteklo, se je deček podal k počitku. Sladko je zaspal na mehkih blazinah, ves srečen in z mnogimi upi v srcu.

Drugo jutro je vladalo svečano razpoloženje v vili. Gospo so pripravili na to, da pride za njen god morda njen sinček Pe-

Janez Borštnar:

TRENUTEK

Bog
prihaja ...
Belo vse okrog,
Bel je gozd in log
in vse poti drže do raja ...
Nisem več ubog,
zámé ni nadlog,
prihaja
Bog ...

ter. Gospa je bila videti nemirna. V mislih se je izpraševala, če se vrne. Zakaj se ne bi, si je govorila.

Čas sprejema čestitk za njen godovni dan je prišel.

Zdravnik je pripeljal Jana v spremnico, ki se je bleščala od razkošja. Težke srebrne vaze so stale na podstavkih, perzijske preproge so se bahato vile po tleh in stenah, krasne slike so se lesketale izza steklenih omar, na mizi pa je stala velika porcela-

nasta vaza iz kitajskega stekla, polna vrtnic.

Jan bi rad ogledoval to bogastvo, ali sklenil je ubogati. Stal je ravno kakor vojak.

Gospa je vstopila. Opravljena je bila v črno svilo, dragocena briljantna zaponka se je lesketala na ovratniku. Bleščečih oči se je ozrla po sprejemnici. Zadaž za njo pa sta previdno stala tovarnar in zdravnik, ki sta vstopila istočasno z gospo.

Zagledala je Jana, ki je stal kakor soha ob košari vrtnic. Začela se je tresti, lica so ji pobledela. Sklonila se je nadenj in široko razprtih oči buljila vanj.

Zdravnik in tovarnar sta napeto čakala, kaj bo.

Tedaj je gospa končno razprostrla roke. pritisnila z zmagoslavnim krikom veselja Jana na srce ter se zgrudila nezavestna na tla.

Po dolgem trudu je zdravnik gospo spravil končno k zavesti.

Začudena, kakor bi prišla iz kakega daljnega tujega sveta, je gledala gospa okrog sebe. Nebrižno ji je pogled drsel preko dečkove glavičice, toda ko ji je pogled obstal na njegovi obleki, so se njene oči napolnile s solzami.

Posrečilo se je.

Vihar veselja in presenečenja jo je ozdravil.

Kakor bi se zbudila iz težkega sna, je spregledala njena duša in prepoznala obleko pokojnega sina, dasi je vedela, da deček, ki tiči v njej, ni njen otrok.

Gospod je prijel dečka za roko, rekoč: »Sedaj si ti naš Peter!«

Njegovega trpljenja in osirotelosti je bilo konec, vstalo je zanj novo svetlo jutro, ki ga je obžarilo vsega z lepoto materinske ljubezni. S hvaležno dušo je šel za srcem svoje nove matere.

Janez Borštnar:

UPANJE

Pa saj vem, da še pride
sveta velika noč,
tákrat sonce spet vzide —
moja zbudi se moč.

Crngrob je ves v luči,
romarji na stezáh —
hej, pomladni že ključi
tiho zvené v mejáh!

Prva sva midva na gori,
v nama blesti se moč:
psalme pojeva z bori
v sveto veliko noč ...

Materi

Kadar Ti v obraz pogledam, mama,
se mi zdi, kot da se je nebo odprlo,
in ko oko se Tvoje v moje je zazrlo,
je spet svetló, kot bilo je nekoč med nama.

Ti ne veš, kako v zašitem krilu si mi všeč,
in ko na licu sled pusti Ti potna sraga,
si moji duši najbolj blizu, mati draga,
beseda slednja ta trenutek je odveč.

Ko na njivi sključena krompir sadiš,
in razlije sonce svoj žareči kras
preko trdih rok in osivelih las,
v razkošju vsem pomladnem najlepša se mi zdiš.

Zvečer se zadnja, trudna vrneš s polja,
in vse že spi, le zate ni pokoja,
še jagode prebira roka Tvoja,
in usta govore: zgodi se tvoja volja ...

Kadar Ti v obraz pogledam, mama,
v mojo dušo žarek upanja posveti,
tako, da več se ne bojim živeti,
in nič več nisem tako strašno sama.

Marg. Seemann-A. Lebar:

DVE KRONI

(Nadaljevanje.)

Končno v prvih večernih urah je bolnik
odprl oči, neprisebno, iskajoče: »Rezika ...
Rezika ... ali ... si ... tu?«

Rezika? Katera iz Delnic bi to bila? Kje
blodi tvoja duša, Kopač? Vrnj se, vrnj,
spomni se, — da je tvoja pot le kratka še!

»Rezika, ... daj ... mi ... roko ...! Ali
... te ... zelo ... boli ...? Zakaj ... me
... pa ... nisi ... marala ...? Rad ... sem
... te ... imel ... o ... tako, ... rad ...«

Odmor, tako tih in plah, da se hočejo
ustaviti srca. Potem tipajo njegovi čuti da-
lje, obidejo postaje njegovega življenja.

»... Seveda ... na ... vrtu ... hudo ...
je ... bilo ... rad ... sem ... te ... imel ...
ti ... si ... me ... zaničevala ... zmirom
... Šimna si ... lepo ... pogledala ... mene
... nikoli ... pa ... te ... nisem ... mogel
... drugemu ... privoščiti ... tako ... rad
pojdi ... sem ... Rezika ...«

Rezika?

Duhovniku se oglašajo spomini na nek-
danje dni. Vroče gore spomini v njegovi
duši. Večer stoji pred njegovim spominom,
ko je v njegovi duši gorela samo ena za-
hteva: »Izženi ga, volka, iz svoje črede!«
In glas je zvenel v tihoto, bela hostija je
ležala na mizi: »Blagor usmiljenim!«

Pred pet in dvajsetimi leti je slišal spo-
ved, polno gorja, bolesi in veličine. In ta,
ki tukaj leži, kakor posekano drevo, je z
enim udarcem uničil srečo dveh ljudi.

Pa kljub temu Bog ni izgubil iz svojih
vesvednih in vsevidnih oči — pet in dvajset
let je hodil za teboj — te je čakal do dan-
es. Zdaj zdaj ti bo položil roke na glavo:
»Spreglej!«

Bolnikove oči se jasneje razgledujejo po
sobi; plaho se zbujajo čuti.

»Stane ... pojdi ... po ... Reziko ...«

»Pojdi po gospo Korbarjevo!« zašepeta župnik.

»Zakaj?«

»Ne vprašaj zdaj, Stane, in pojdi! Njegov mir zavisi od tega.«

Bolnik upre oči v vrata in ne trene. Zatem se vnovič razgleduje po sobi. Pogled mu obstane na Marici. Ta ne prenese tega pogleda, se skrije, pobegne iz sobe.

Zdaj spozna duhovnika; njegov pogled objame križ med dvema svečama. Razjasni se mu pomen tega: »Prevideti? ... Mene ... Ali ... bom ... umrl? ...«

Vidi, da duhovnik prihaja bliže; skloni se k njemu. Zdaj ga pogleda in zašepeče: »Najprej ... Reziko ... potem ... potem ...«

»Najprej Boga, Kopač. Tako dolgo že čaka; že tri ure leži tu na mizi v vaši sobi.«

Vsi odidejo iz sobe.

Duhovnik si porine stol prav blizu bolnika. Še enkrat zaprosi njegova duša: »Tempus faciendi, Domine! Adjutor meus esto, ne derelinquas me! Čas je, Gospod, da storiš! Bodi mi pomočnik, nikar me ne zapusti!«

Mir se je razlil po bolnikovem licu, kakor po izvršenem važnem delu. Nič več ne pravi: Najprej Rezika ... Tiho in vdano posluša, kar mu pripoveduje duhovnik; kakor bi ga bila nesreča vsega spremenila.

Počasi, oklevaje sledi voditelju skozi lastno življenje. Krvavi madeži drse mimo, nezvestoba, izdajstvo se odvijajo kakor na platnu. Skozi močvare življenja mora duhovnik z bolnikom. »Reši ga, Gospod! Iz globočine kličem k Tebi! Če bi hotel gledati na grehe, Gospod Gospod, kdo bi obstal?«

Potem mu moli kesanje enkrat, dvakrat, trikrat, mu ponovi še v preprosti ljudski govorici, da bi srce ne ostalo trdo. Iskreno in pristrčno, kakor da moli sam zase kesanje.

Ko mu položi križ na ustnice v poljub, vstopi Stane, ves bled in prepaden.

»Ne bo prišla — ne more odpustiti!«

»Rezika ... ali ... si ... prišla ...« se vrnejo bolnikove misli v svet ... »daj ... mi ... roko ... Rezika ... sicer ... ne ... najdem ... miru ... Kje ... si ... kje? ...«

Za korak se je približala smrt. Sto strahov plapola v njegovih očeh.

»Grem še jaz do nje, Stane. Obhajati ga ne morem, preveč bruha.«

Po cesti je še vse nemirno; strah je napolnil vse hiše in nove pripovedke nastajajo; kajti Krvavi kamen je prost in odkrit.

Na pragih posedajo, stari pripovedujejo, mladina posluša in le s strahom hodi mimo Kopačeve hiše. Marsikateri radovednež bi rad pri oknu pogledal v hišo, pa so vsa okna zagrnjena. Tako ne vidi drugega, kakor zdaj pa zdaj nizko skrivljeno senco, ki je Leničina, ali visoko in sloko, ki je zdravnikova.

Zdaj so se odprla vrata, nekaj belega se pokaže. Župnik je, pa brez cerkovnika. In kako hitro gre!

Pa ne gre proti župnišču, ne k cerkvi.

Kaj pa se bo še zgodilo?

Roket frfra okoli njega pri tako hitri hoji.

V Barbini hiši je še luč; potrka na vrata.

»Odprite, gospa Korbarjeva!«

»Kaj pa je, gospod župnik?«

»Prihajam v imenu usmiljenega Boga. Iskat vas prihajam h Kopaču, ki umira.«

»K temu ne grem!«

»Gospod se je pustil nesti v njegovo hišo, odpustil mu je vse, vse — Vi pa mu ne morete odpustiti? Kdor je brez greha, naj prvi vrže kamen!«

»Ne za to. Toda jaz mu ne morem odpustiti!«

Trdo, kakor bi pribijala s kladivom, je povedala te besede. Jeklene so njene poteze. Vse mehko, toplo in žensko je izginilo iz njenega obraza.

Take, tako kljubovalne župnik še ni videl; Njegove oči so se dvignile k nebu. Reši me, Gospod, ker voda že zaliva mojo dušo!

Brez besede se je Korbarica obrnila in odšla v hišo.

Tedaj je zakipelo v njem: »Tako se ne rešujejo resne dolžnosti, gospa Korbarjeva! Kdor sovraži svojega brata, je morilec, pravi sv. pismo. Mislite na to, gospa! Res vam je mnogo hudega storil, toda ne več, kakor hočete vi zdaj Bogu storiti!«

»Moje bolečine ne morete premeriti; to občutijo le matere! — Ne morem priti.«

»Ali naj mu mar rečem: Bodi brez miru vse veke, ker ti Korbarica noče odpustiti? Pa, če jo sedaj tudi stokrat prosiš: Odpusti mi, ne delaj mi smrti tako težke. Vse nič ne pomaga, ona ne mara o tem nič sli-

šati in je trši kot kamen? Ali naj mu to povem? To bi bilo gorje za njegovo zadnjo uro, toda tudi — gorje za vse vaše nadaljnje življenje. Pojdite hitro, da ne bo prepozno!»

Njen blede obraz se svetlika v temi in njegov bel roket; kakor da pomišlja, se je ozrla; vendar se hripavo zasliši njen odgovor na tako tehtno prigovarjanje: »Prisegla sem na Sv. Gori: Odpustiti mu hočem pod pogojem, če se Marija vrne in le tedaj!«

Že se je obrnila in vsa blede naslonila na podboje.

»Jaz držim svojo besedo — Marija, drži še ti svojo!« To je njena beseda, ki jo bogokletno vrže proti nebu.

Strah je prevzel župnika; vidi strašno njeno bolečino.

»Če se Marija vrne — in le potem« dolga je pot do miru, toda ne vidi drugega.

»Bog pomagaj vam in njemu, Korbarica; če morete, molite, da Marija ne pride prepozno!«

In odhiti nazaj k bolniku.

Tiho in mirno leži Kopač. Včasih se mu spovrača; takrat mu vlije Lenica žličico vode v usta. In potem s težavo ustnice izoblikujejo vedno eno in isto besedo: »Rezika.«

Župnik namigne Stanetu, naj pride bliže k njemu; oba odideta v vežo.

»Oče je nekoč Korbarici storil nekaj hudega; zdaj ga to teži in zato jo venomer kliče. Toda ona mu noče odpustiti drugače, kakor če Marija pride domov. Stane, olajšaj očetu zadnjo uro in pojdi ponjo v mesto! Ura je enajst; Jaka naj napreže in ti se odpelji. Dam ti njen naslov in jo pripelji za vsako ceno!«

»Toda, gospod župnik, saj je ne bo dočkal! Pet ur tja, pet ur nazaj. Prepozno bo!«

»Ni drugega izhoda, Stane; Korbarica se ne da preprostiti. Če bo Bog usmiljen, bo počakal. Le hitro, Stane!«

Lenica in župnik sta ostala sama pri bolniku. Dr. Možina je legel na Stanetovo posteljo; že prejšnjo noč je prečul pri nekem bolniku in jutri ga zopet kliče dolžnost. Če bi ga bolnik kakorkoli potreboval, naj ga takoj pokličejo. — Marica se je zaklenila v svojo sobico, kjer luč gori že ves večer, ker

Vika Rubin:

Mrtvi mamici

O mamica — ali res šla si od nas?

Kaj res zapustila si deco nebogljeno?

Ne veš li, da v srčcih naših je mraz in da je v hiši pri peči ledeno?

Zakaj se ne vrneš, da skuhaš kosilo, da dečici svoji opereš perilo, da mehko pogledaš v očesca nam tožna? S poljubi ogrela bi lička nam rožna.

O mamica, kdo nam bo kruhka dajal, kdo posteljco čisto in mehko postlal? Kdo križal zvečer, kdo klical nam v jutru: »Zaspančki, vstanite, že sonček je tu!«

O mamica, — ali te res več ne bo?

Le kje si, da dolgo mudiš se tako?

Ne vidiš, da dečica tvoja te čaka, te kliče in prosi od jutra do mraka?

O mamica, pridi, otri nam solze!

Naj srčeca naša se spet vesele!

Pri tebi je, mamica, bilo sladko, da nikdar v življenju ne bo več tako.

jo je strah, tako strašno strah pred smrtjo, ki je že ob vznožju očetove postelje.

Tudi v Barbini hiši je luč. Vso noč. Na pručici ob mizi sedi Korbarica in strmi v luč.

»Če morete, molite« sliši župnikove besede. Toda šle so mimo nje brez vsakršnega vpliva.

Sveča dogoreva, druga za drugo, a še vedno ponavlja iste besede: »Če pride Marija in le potem!«

Dan se je zbudil; Korbarica ugasne luč, a sede nazaj na pručico. Marija si jo je nekoč želela, da je bila večja. Zdaj pa je postala pravo mučniško orodje za mater...

Široko drži oči odprte, celo s prsti podpira trepalnice; kajti, če se ji zapro, vidi krvavo glavo, ki odletava po cesti in krvava sled se vleče za njo. In poleg nje leži grgrajoči ponesrečenec in kolikorkrat poskoči voz, vselej sune njegova roka v njeno nogo. Ah, kako bi zakričala!

Pa zopet stoji v cerkvi na Sv. Gori. »Izprosila sem si otroka, a ta mi ga je pokvaril.

Spomladi

Kopni že sneg, hité vodé
in v okno se pomlad mi smeje:
vsak čas se slavci oglasé
in drevje si olista veje.

*

Nebo v modrini se blesti,
spet topla luč ga je oblila,
zdaj konec je vihar nih dni:
za dolgo zima je minila...

Tehtnica visi med njim in menoj; na eni strani je njegova zadnja ura, na drugi moj otrok. Izbiraj zdaj, Marija, izbiraj Bog!»

Tja v noč sopiha vlak; postaje, mimo katerih vozi, so prazne. Potnikov je malo; le tu pa tam sloni kdo v kotu in dremlje. Mimo oken prše iskre iz lokomotive.

Stane je odprl okno. Sveži vetrič mu piha preko čela. Oči ga skele, a vendar jih upira v trdo noč tja v daljo, kakor bi hotel prehiteti s svojimi mislimi vlak, ki hiti, a zanj vozi prepočasi. Hitreje, hitreje! kliče srce, duša pa moli: Gospod, imej usmiljenje in počakaj!

Okoli dveh zjutraj je na cilju. Kaj zdaj? Sredi noči v tujo hišo? K ljudem, ki jih ni še nikoli videl? Ali naj v hotelu počaka jutra?

Toda ure so dragocene! Če umrje oče, preden se mu izpolni vroča želja, preden dobi odpuščanje? Ne, ne more čakati! Takoj gre do Marije.

K sreči je še nekaj taksijev pri kolodvoru; v prvega sede in pove naslov. V nekaj minutah je pred hišo, kjer Marija stanuje. Pritisne na gumb in vse je tiho, le njegovo srce udarja, kakor s kladivom.

Končno se odpro vrata in star mož se prikaže na njih: »Vi niste iz te hiše. Kaj pa hočete?« In sumljivo ga gleda v obraz in išče z očmi njegove roke ter že zapira vrata.

Stane jih zastavi z nogo in pripoveduje: »V drugo nadstropje moram k gospodu šolskemu svetniku. Nekdo izmed sorodnikov je za smrt bolan. Prišel sem po gospodično, ki gori stanuje.«

»Zdaj, sredi noči?«

»Nujno je, v par urah odpelje vlak in gospodična mora priti, mora!«

Hišnik ga še enkrat premeri od nog do glave: Če je pa le res, da nekdo umira? Toda, kaj je z gospodično? Take mlade gospodične?

»Grem z vami«, reče kratko in odpre luč na stopnišču, pa že stopata navzgor. Na stanovanjskih vratih zavrti hišnik zvonec. Njegov glas odjekne po celem nadstropju. Kmalu se zasliši za vrati lahek korak in linica se odpre: »Kdo pa je zunaj?«

»Gospod je tu, milostljiva gospa, ki hoče h gospodični, ki pri vas stanuje«, razloži na kratko hišnik. Potem se oglasi Stane:

»Lepo prosim oproščenja, da motim; pa moram gospodično Korbarjevo hitro odpeljati domov.«

Notri rahel ropot, kakor padec. Oba zunaj se spogledata.

Stanetove besede so bile glasne in razločne; slišale so se tudi skozi bela vrata, za katerimi je Marija ležala brez spanca in razmišljala o svojem skrivnem dolgu pri blagajničarki. Zvonec jo je vrgel s postelje; trepetajoča je stala ob vratih in prisluškovala. Pri hišnikovih besedah je prebledela. Potem je prišla kakor iz daljave tuja beseda in njeno ime je bilo vmes — Jo že iščejo! So že tu, da jo odpeljejo!

Skoči k oknu, ga odpre, toda — globina je prevelika in jo je strah pred njo. Moj Bog, vsaj zdaj še ne umreti!

V divjem obupu se upre v vrata, pritegne mizo in stol, ki pade in zaropota. Ne, ne pusti jih noter, raje skoči skozi okno — le ne pred sodišče in v ječo — !

Zdaj zasliši zunaj gospejin glas: »Pa kaj hočete od gospodične? Kdo vas pošilja?« Pri tem se spomni, kako zelo se je spremenila Marija v par dneh, kako bleda in prečuta je hodila okoli in kako se je silila, da je bila prijazna. Hišniku, ki je hotel že oditi pa pravi: »Počakajte Kamnar, da bo gospod svoje naročilo izvršil!«

Ob vratih sloni Marija; zdaj pridejo, zdaj!

Zdaj zopet spregovori tuji glas: »Njena mati me pošilja, sem namreč iz domače vasi, iz Delnic — gospodična naj takoj odpotuje, hitro, le hitro —«

Polglasni, srečni vzklík tam znotraj: »Mati — mati pošilja pome —«

Vsa razigrana, kakor je Marija navadno, je danes vsa druga: na tla poklekne in z

dvignjenimi rokami — joka, poljubuje tla in joka, joka.

Zdaj potrka na njena vrata: »Gospodična Marija!« Nič se ne gane — in še enkrat »Gospodična Marija!«

Odmakne mizo od vrat in jo je sram nje-nega strahu; pobere stol in se ogrne s plaščem. Potem odpre.

Pred njo stoji Kopačev Stane. Bled je. Za njim stoji Hišnik Kamnar, zraven pa stoji gospa, ki presoja njen obraz.

»Stane, od doma prihajate, kaj pa se je zgodilo? Kaj je z mamo?«

»Prosim, dovolite mi, da spregovorim z gospodično par besed na samem«, se obrne Stane do gospe. Čudno se vam zdi, takole sredi noči, toda dam vam svojo besedo, da nimam slabih namenov. Gre za zadnjo uro nekoga —«

»Torej bom zunaj počakala,« pravi gospa. »Vi, Kamnar, pa lahko kar greste.«

Hitro se Marija obleče in takoj nato že stopi Stane k njej v sobo in zapre vrata... Onemogel sede na prvi stol in mrz ga stresa.

»Oče se je nevarno ponesrečil in leži v zadnjih zdihih. Pa ne more mirno umreti, nekaj ga teži, o čemer pa jaz ničesar ne vem. Pa mora biti nekaj v zvezi z vašo materjo, ker vedno kliče njeno ime in jo prosi odpuščanja. Pa ne pride k njemu, ker — ga sovraži.«

»Ne, taka pa ni moja mati! Saj je vendar tako dobra!«

»Dobro ve, da jo moj oče želi in prosi odpuščanja, jaz sam sem jo šel prosit, naj pride in župnik je bil pri njej, pa ni hotela priti. Pravi, da pride le pod tem pogojem, če se vi, gospodična, vrnete domov. Zato

sem prišel po vas in vas lepo prosim: Pojdite z menoj domov! Vi ne veste, kaj se pravi umirati in ne dobiti odpuščanja od tistega, ki smo ga žalili! Vi ne veste, kako krivda človeka tare, ko že skoro stoji pred večnim Sodnikom!«

Proseče jo je gledal ves čas. Zdaj jo je oblila rdečica. O, tudi ona ve, kaj se pravi, nositi krivdo v svoji vesti. Nekaj dni sem to prav dobro ve. Če bi morala zdaj umreti — ne, ne sme umreti. Mati mora Kopaču pomagati!

»Mati mora priti k vašemu očetu, Stane!«

»Od vas je odvisno, Marija, če hočete z menoj domov — ali ne. Prosim, pojdite z menoj!«

Dvom! Prvič sliši nekaj toplega in mehkega v tej besedi. Kakor bi jo čakale razprostrte roke. Pa hudobec stoji zraven in se roga: »Domov hočeš, takole domov? Ali nič ne misliš na sramoto?«

Razblinila se je lepa beseda; med njo in materjo je velika krivda.

»Ne morem iti domov.«

Kakor bi se nekaj pretrgalo v njegovi duši. Nepopisna boleš gleda iz njegovega obraza.

Če je nekdo obsojen, da ga obesijo na vislicah, mu izpolnijo zadnjo željo; oče pa?

Česar ne bi zmogel drugače, zdaj poskusi spomniti na dobroto, ki jo je skazal...

»Nekoč, Marija, sem prinesel ključke od Barbine hiše; ni bilo lahko — pa sem se potrudil, ker nisem mogel gledati krivice, da bi nedolžna družina ne imela strehe. Danes trkam na tista vrata, ki sem jih takrat odprl vam vsem, pa vsi pravite: Ne morem, ne morem.« (Dalje prih.)

Terezija Kmet:

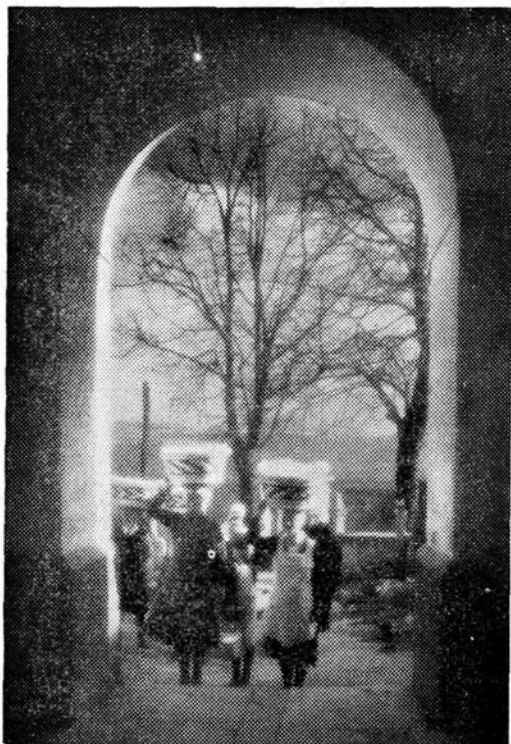
Na veliko soboto

Pri sveti Katarini je zazvonilo. Najprej se je oglasil mali zvon, pridružil se mu je večji s svojim močnim in vendar nežnim glasom. Ko je na srednjega udarilo, je zažgolelo iz zvonika. Mehki glasovi so se lovili kakor razposajeni metuljčki, drobili, se zli-vali v prijetno melodijo in zaplavali nad poljem in vasjo. Zavrnilo je v zraku, veselja in pesmi je bila polna narava.

Minka se je pokazala na pragu. »O, Janez, kako mu pojo zvonovi!« Ob misli nanj se je nasmehnila. Sladka čustva so se ji topila v duši. Sama ni vedela, kdaj se ji je priti-hotapil v srce. Menda takrat pred cerkvijo. Peta pri šolnu ji je odletela. Dekleta so se zahihetala, fantje so se mižekovaje muzali. Začutila je, kako ji je rdečica planila v obraz. Tedaj pa je pristopil Janez: »Minka,

pete rajši doma pusti, da jih ne zgubiš!« Nerodno jo je stisnil Minki v roko. Zdrznila se je. Srečala sta se z očmi. Brez besed se mu je zahvaljevala, le v srcu ji je vzdignilo neko čudno hrepenenje. Vznemirjena je umaknila pogled. Nasmehnila se je; v zenicah sta si brala ljubezen...

Bila je velika sobota. Sonce je sipalo zlate pramene. Koče prej tako temne in nizke, so se prešerno zasvetile v žarkih. Okenca so se zalesketala, kakor bi biserne oči gledale v jasno pomladansko popoldne. Na sredi va-

K žegnu.

si se je belila kapelica. Ponosna se je dvigala na krtinskem griču, živo rdeče črke so krasile obok: Zdrava Mrarija. Kip Matere božje je bil v njej, ves v rožah. Minkin asparagus se je zlival kot zelena široka reka prav do tal.

Z dlanjo je zasenčila oči, željno pogledala v hrib, kot bi hotela poiskati Janeza v zvoniku. A hip nato se je pomaknila v vežo. V sobi je vzela iz omare črno krilo in bel predpasnik. Počesala je lase, ki so se ji usuli po hrbtu, spletila kito in jo pripela z iglami.

Ob sencih je zataknila zaponke. Rumeni kodri so ji obrobili obraz. Ko se je preoblekla, je zavezala ruto in si popravila lase, ki jih je ruta na pol pokrivala.

Mati je pogledala v jerbas: kolač, piruhe, meso, hren, na vrh je dejala pogačo. Take ni bilo še pri hiši. Kot mlinsko kolo. Iz skrinje je vzela najlepši prticek. Minka in Lenka sta ga naredili pozimi. Na konceh so bile vdlane rože z rdečimi listi. »Kot tvoje lice,« se je šalil Janez, ko mu ga je nekoč pokazala. Na sredi je bilo jagnje s plapolajočo zastavico ob vratu. Mati je pregnila jerbas.

»Glej, da ne vržeš,« jo je svarila, ko je Minka z jerbasom na glavi stopila pred hišo. Prej je Lenka nosila k blagoslovu, zdaj pa bolna leži v gornji sobi. Minki je osemnajsta pomlad segala v dušo, vsa prerojena in živa. Šele ta se je ustavila pred njo, druge so šle mimo. Zapustile so le spomin, ki je naglo zbledel. Saj je bila Minka še otrok. Kar čez noč je zrasla v dekle. Janez ji je prišel na pot. Njegov obraz se ji je vtisnil v srce. O, sladko je ljubiti. Stresnila se je in zgrabila jerbas. Zadel se je ob veje in omahnil. Komaj ga je zadržala. Zopet je roke uprla v boke in brhko stopala po kolovozu. V mislih se je mudila pri Janezu. Zjutraj se je bil zgodaj oglasil. Minka je bila pravkar vstala. »Dobro jutro! Šele vstal si, srček! Tako mežeče gledaš!« jo je podražil in stegnil roko, da bi ujel njeno lice. Odmaknila se je, odrinila roko in se zasmejala: »Ti navihaneč!« »O, Janez,« ju je zmotila mati.

»Blagoslovljenega ognja sem prinesel!« Zavihtel je brezovo gobo na žici, da bi se razživila. Pred cerkvijo jo je vžgal in nosil po vaseh, kakor so delali mežnarji pri Sveti Katarini, odkar stoji cerkev in okajene koče pod njo. — Janez je odkrhnul z nožem košček tleče gobe in vrgel v peč. Minka je pripravila krapek.

»Pri vas ga ne vzamem. Saj si poleti v dnini pomagala.«

»Bom pa huda.« Tiha užaljenost ji je prepregla obraz.

»Če je tako, pa mi pogačo ponudi.«

»Še nesel je ne bi!« Krapek je položila v košek. Neprestano sta se lovila s pogledi. Janezu je bilo, da bi zavriskal in jo objel. Žvižgaje je stopil v sosedovo hišo.

»Takega fanta ni vsako nedeljo na Tomaževih stopnicah.«

Vaška dekleta so bila že zbrana pri kapelici. Jerbase so razpostavile po vzpetini ob potu. Glasno so se pomenkovale, šalile in smejale. Lojzka je pomagala Minki vzeti z glave. Težko je bilo, pa bi nesla do konca fare. Čutila je moč, zdravje je plalo v njej. Najlepša izmed deklet je bila. Kot živi plamen so ji gorele oči.

Niso dolgo čakale. Župnik je kmalu prišel, blagoslovil in zavel po stranski poti v drugo vas.

Ko se je Minka vrnila, je stopila k Lenki. Kadar je gledala njeno suho, izmučeno telo, je pozabila na vse: na mladost, pesem, pomlad. Celó Janez ji je bil takrat daleč. Stisnilo jo je v srcu, smehljal ji je splahnel z obraza. — Lenka je ležala bleda na postelji pri oknu. Bila je mirna, kot da nič ne trpi, le zdaj pa zdaj se je v njej utrgal kašelj, koščeno roko je položila na prsi, lice se ji je spačilo — izpljunila je kri. »Tak res?« je vedno bolj spoznavala. »Ni rešitve?« ji je kljubovalo v glavi. Tako grozne misli so jo prevzele, da se je stresnila in pritajeno zaihtela. »Nikar si tako ne ženi k srcu, pozdravila se boš!« Minka je sedla k njej in jo tolažila. A tudi sama ni verjela svojim besedam. »Pusti me, najrajši sem sama,« se je Lenka branila.

Lenka se je zagledala v smrekov vršiček, ki je širil prijeten vonj po sobi in krepil pljuča, toda njej ne.

Stežka se je dvignila in odprla okno. Svež zrak je zavaloval v sobo in hladil vroče čelo. — Pozimi jo je popadlo. Ko se je komaj že držala pokonci, pa se je še premagovala. Suh kašelj ji je daljšal nemirne noči. »Kaj ti je?« se je prestrašila mati. »Nič! Malo prehladila sem se. Kmalu bo bolje.« In zdelo se ji je, da bo res tako. Silila se je pri delu, noge so jo bolele, a odnehati ni hotela. Iskala je razvedrila; kajti črne slutnje so se zajedle vanjo in se jih ni mogla znebiti. Hujšala je, moči so ji pojemale. Ko je odlezel sneg, je legla. Težko breme, ki bi ga rada skrivaj nosila, je naložila na rame domačih. Vsi so poznali njeno bolezen, a nihče ni izrekel. Prišel je Dragar. »Kakor se Bog prosi,

ozdravite jo!« ga je rotila mati. Bilo ji je, kot da se sama bori za življenje. Zdravniku se je zasmilila, uprl je pogled v tla; v istem hipu je postal resen: »Preveč zahtevate!« Samo to je dejal in šel...

Trudila se je, da bi premislila od kraja do konca. Vzplamenela je v njej tako silna želja po življenju, da je stisnila zobe, da ni zakričala. Zgrabila je odejo s koščenimi prsti. Podobe življenja in smrti so begale pred njo. O božiču je še pela na koru. Tako je bila zamaknjena, da ni videla not pred seboj, le pela je, da so se ljudje spogledali: »Lenka pa zna!« Ko sta se pa z Ančko tako vzeli.

Misli so se ji trgale. Vročino je začutila po telesu. Znojne kaplje so ji stopile na čelo, zagnal jo je kašelj, da je komaj prišla do sape. Spomini so ji prihajali iz teme, se zavrteli pred očmi.

Po hiši je zadržala krtača. »Minka riba«, je pomislila. Saj res, jutri bo velika nedelja. Pred božji grob se bodo postavili pevci. Ančka bo dvignila pogled in začela: Zveličar naš je vstal iz groba. Poprijela bo vsa cerkev in pela, dokler se ne bodo uvrstili v procesijo. Bandera bodo zavihrala, pozlačene osti bodo v zarji kakor ognjene. Dekleta bodo stopala z družbenimi svetinjcami na prsih in v židanih rutah. Pesem za pesmijo bo donela v sinje jutro. Zvonovi bodo kipeli v nebo. Temnizeleni smrekovi gozdi pod vasjo bodo vztrepotali. Narava se bo vzbudila in obstrmela: Krist je vstal.

»Ne, ne smem še umreti.« Borila se je, srce ji je tolklo. Ozrla se je na pesmarico, ki je ležala na mizi. Niti pravega glasu ne bi več spravila iz sebe. Bolestne poteze so se ji začrtale v lice. Silna bolečina jo je trla. Kot bi zastal dih, je onemoglo zaprla oči. Komaj je stopila na svetlo, s soncem upanja ožarjeno cesto mladosti, se je že ustavil korak, omahnila je in se zgrudila...

Nenadoma se je dvignila, zavrtelo se ji je pred očmi. »To je hujše od smrti!« Kriknila je, padla na blazino in sunkovito zajokala...

Mrak je legal v doline, nagelj na oknu je tiho trepetal in čakal skrivnosti velike nedelje.

MOLČEČE POSLUŠANJE KAŽE VEČ NOTRANJEGA SOČUTJA, KAKOR PLOHA SOČUTNIH BESED. (M. W.)

Resolucije kongresa Kristusa Kralja

3. Društva.

KKK spominja slovenske starše, da mora biti vsaka vzgoja verska. Zato starši po svoji vesti ne smejo dopuščati svojim odrasčajočim otrokom vstopa v nobeno mladinsko društvo, kjer vzgoja ni verska ali kjer vlada celo protiverski duh.

KKK priznava, da so *katoliška* društva, posebno za mladino, potrebna. Mora pa biti vzgoja v njih verska, t. j. člani se morajo navajati k izpolnjevanju božjih in cerkvenih zapovedi in k prejemanju sv. zakramentov, nikdar pa društva ne smejo odvrčati od Cerkve in motiti družinskega življenja. Članom se priporoča vstop v stanovske *Marijine kongregacije*, *Katoliško akcijo*, *Apostolstvo* *mož in fantov* ter druge cerkvene družbe. Najuspešnejše sredstvo za pravo vzgojo so *duhovne vaje* v za to določenih domovih. Zato naj društva skrbijo, da se jih člani radi udeležujejo.

Sama vnanja olika in umska izobrazba človeka ne blaži in ne dviga; versko globoko prežeti člani bodo najboljše izobraženi. Mladina naj se po prosvetnih društvi navdušuje za *verske vzore* in vzgaja za *laiški apostolat*.

Ničesar ne sme biti v katoliških društvi, kar ni v skladu z vero in krščansko moralno. V ženskih organizacijah ničesar, kar ni primerno nežni ženski naravi. Prireditve, izleti in podobno morajo biti ločeni po spolih.

Kirm Irena:

Ko mati blagoslavlja...

Človeška duša kaj rada živi v spominih. Kolikokrat prehodimo našo prošlost, tu in tam malce postojimo, prisluhnemo nekdanjim pogovorom, besedam, zazremo se v obraze; drugače pojmujeemo pesem v očeh in še jok in vzdih... Ustavimo se nekje prav vsi: Zakaj nisem bil dober; zakaj nisem dejansko ljubil, zakaj, le zakaj...?

Podobna misel zagrinja tudi te moje trenutke; na dan sili beseda, ki ji ne smem do dna! Zakaj...?

Trikrat sem videla mater blagoslavlјati.

4. Božja služba.

Da je ljudstvo v resnici verno, najbolj pokaže pri božji službi.

Zato KKK:

1. poudarja pokorščino drugi cerkveni zapovedi: obisk božje službe ob nedeljah in praznikih, in to iz živega prepričanja in srčne potrebe, ne le iz podedovane navade;

2. obsoja:

a) opuščanje sv. maše zaradi izletov in pohodov na gore;

b) nesposobno razkazovanje in nespoštljivo vedenje in pogovarjanje v cerkvi med sv. mašo;

c) najodločnejše graja veliki madež na našem verskem življenju: postajanje moških med sv. mašo zunaj cerkve. To sramoto naj korenito odpravijo naši možje, zlasti očetje in mojstri: sami naj dajejo lep zgled, proti takim sinovom in vajencem pa naj odločno nastopijo.

3. zahteva, da tudi *oblasti* skrbijo za red pri cerkvi med božjo službo ter prepovedo za časa božje službe telovadbo in hrupne javne prireditve.

KKK nujno priporoča tudi obisk *popoldanske* božje službe ter sv. mašo ob delavnikih, v kolikor je to mogoče.

Obenem se priporoča, da se goji tudi pri nas *liturgično gibanje*, to je prizadevanje, da se ljudstvo kar najživeje z mašnikom združuje v sveti daritvi. Goji naj se pridno tudi *ljudsko petje*.

Mati devetih otrok je v mali pekarni strešla odjemalcem. Kar zaslišim tam iz ozadja, sprva komaj slišno:

»Mamica, pridi me pokrižat!«

To se je ponavljalo, dokler niso tri otroške glavnice druga za drugo pokukale v trgovino.

»Mamica, ali smem kifeljček,« zaprosi Vida, medtem ko zobki že trgajo mlečni kruhek.

»Mama, najprej mene pokrižaj« — z nizkim altom zabrunda najmlajša Milka.

»Tako, otroci, takoj.« zakliče med nestrpane glasove zaposlena mati in devlje v jerbašek še tople štruce.

Zdaj pa spregovori najstarejša Mira; mrko gleda v mater, glas je ukazujoč in rezek.

»Mama, daj mi poljubček, če hočeš; veš jaz kar grem, že pol ure me čaka sosedov Franci!«

O ta Mira, dvanajstletna, moreča skrb krščanske matere. »Torej poljubček!« Križ ni več važen kot pri malih dveh pač pa po-

Zvedela sem čez par let, da jim je mati umrla. Njena smrt je odprla deklicam pot; odšle so, ne več rdečih lic in belih src... Zakaj, le zakaj si nehalo utripati srce materino; kje je dolgoletni blagoslov...?

— — —

Napočilo je zadnje jutro ko sem odhajala. Mati je vstala zelo zgodaj, morda to poslednjo noč še legla ni in je molila zame. Odprla sem oči in zrem v njen obraz, ki se je skla-

Mati med svojimi malimi.

ljubček! Žalostna ugotovi uboga materina duša.

»Mira, pridna bodi!« je poltiho dodala mati, ko je opravljala svečeniško službo in poljubila cvetoči obraz doraščajoče hčerke. — O Bog, kaj bo s tem otrokom?

Odšle so tisto jutro kot pomladni cvetovi, rdečih lic in belih src, močne po ljubezni materini.

njal nad menoj, da sem čutila njen dih; jokala je, prosila naj ostanem.

»Otrok dragi, zakaj greš tako daleč... proč od mene,« — jok je udušil stavek — »nisem mislila, da bo to zares prišlo.« Njena solza je zamrzela po mojem licu.

To jutro sem še hitela v cerkev, da prejemem iz tistega ciborija ki je preživel moj

mladost, za na dolgo življenjsko pot še novih moči in tolažbe.

Tema je še objemala rodno mesto, da sem neopaženo stala in se poslavljala od cipres pri pokopališču, od žuboreče reke, ki teče skozi mesto, tudi bezgovih gajev nisem pozabila; kamor sem se zatekala v mirnih urah, katerim je jesen že zredčila košato rast.

V kapelico sv. Antona je nekdo postavil veliko debelo svečo, ki je gorela za mojo pot v tujino. Bila je to mrtvaška sveča brezskrbnih let.

Tabernakelj in obhajilna miza sta me že čakala — confiteor — in že počiva Gospod sredi tisoč misli negotove bodočnosti. Vendar sem bila vsa srečna!

Prišlo je slovo od doma. Kako sem se tega bala! Mama me je poklicala v spalnico, kjer sva bili sami — in takrat se je raznežila moja ljuba mati, kot še nikoli. Ah slovo — slovo za večno! Zakaj se spoznamo...? Zato, da se ločimo!

Mati je vzela blagoslovljeno vodo, me z njo prekrižala in poljubila. Eno samo bolest si je prihranila.

Neizprosno žalost maternega srca je prekinil očetov klic, da stoji avto in čaka.

Kdor je doživel slovo od najdražjih, le-ta ve in čuti, da dolgo ž njim ne bo vse v redu. Materin blagoslov sem vzela s seboj, v trdo, tuje življenje, v mrzle ulice, katerih ni posvetila stopinja moje matere.

In danes? Nobene bridkosti bi ne poznala več, da bi mogla le enkrat še poljubiti svojo mater.

— — —
V tretje sem videla mater, ki je blagoslavljala!

Brzi vlak, ki je privozil iz Italije, je počasi obstal na tretjem tiru. Kot cvetoč travnik je izgledal kolodvor, ko se je pisano potnišтво vsipalo iz vlaka, drugo pa vstopalo.

Ob kupu kovčkov so stali trije: mati in dva odlična gospoda, kar sem sklepal, da je to družina. Mnogo so si imeli povedati. — Zdaj pa stopi pred mojo dušo nebeško lep prizor; ko se mati vzpenja na prste in prekriža vsakega svojega otroka, h koncu še poljub na čelo.

Dobila sem vtis katoliške inteligentke, ki je vzgojila s svojo vero, sebi in narodu odličnjake, na katere lahko gleda s ponosom, kateri so ji v tolažbo.

Mati se je sključena vrnila na peron, sinova pa sta odšla močna in bogata z materinim blagoslovom okrepčana, daleč tja čez morje, kamor jih kliče dolžnost.

— — —
Mati! Naj bo tvoj otrok ob prvem koraku ali potem v vsem cvetu mladosti ali še z belo nitko v laseh; daruj mu vsakikrat na pot najvišje, kar zmoreš: vero v Boga! S tem si mu dala mehki trenutek, kamor bo v tujini rad položil svojo trudno glavo...!

Moj rojstni kraj

Uredništvo »Vigredi« je prejelo precej lepih opisov rojstnih krajev, ki izražajo globoko ljubezen do domače zemlje. Le o šegah in običajih se piše premalo, kar zmanjšuje vrednost dopisov. Prosim, da to Vigrednice upoštevajo, ker so nagrajeni le dopisi, ki odgovarjajo vsem zahtevam razpisa v decemberski številki.

V februarju sta bili nagrajeni: Žnidaršič Marija, Stari trg pri Ložu in Viktorija Rubin, Skopljje, Prestolonaslednika Petra 23.

Pričakujemo novih prispevkov.

Rezika Perne, Gornji grad:

MOJ ROJSTNI KRAJ

K biserom slovenske zemlje se sme brez dvoma prištevati tudi Savinjska dolina.

Spodnja s svojimi polji in širnimi hmeljskimi nasadi, gornja pa z obsežnimi gozdovi in naravnimi krasotami. In prav na koncu gornje Savinjske doline ali kakor se še drugače imenuje po pritoku Savinje Dreti: Zadrečka dolina, leži krog in krog obdano od planin mestece Gornji grad — moj rojstni kraj.

Gornji grad je mesto šele od l. 1928. Ima zanimivo in slavno preteklost. Prvotno je bil benediktinski samostan, ki pa je bil po smrti zadnjega celjskega grofa Urha II. razpuščen in njegova ogromna posestva so prišla v last novo ustanovljeni ljubljanski škofiji. Koroški plemiči iz Vovber in njih dediči celjski grofje so bili mogočni zaščitniki Gornjega grada, odtod: grb modro-rumene barve in tri zlate zvezde, ki so tudi v našem

državnem grbu. Imena na »Opatih« in »Gospodnje« na Menini (Menihni) planini, »Menih« (Rogatec), »Fürsten štant«, »Gavge« v Homu so zgovorne priče o nekdanjih opatih, menihih, o knežjih lovcih in o visoki sodni oblasti, ki so jo izvrševali v Gornjem gradu ljubljanski škofje.

Grof Attems je dal sezidati ogromno cerkev, ki je z graščino vred last ljubljanske škofije ter ena največjih cerkva v Sloveniji. Ima samo eno ladjo, vendar jo poživljajo lepi in visoki stebri ter stranski oltarji z znamenitimi slikami Kremser Schmidta. Značilna je nekoliko elipsasta kupola, odkoder prihaja mnogo svetlobe v notranjost. Pod cerkvijo so grobnice različnih ljubljanskih škofov in znanega junaka iz turških bojev Ivana Kacijanarja. Štepih sredi graščine nosi ime slavnega škofa Alojzija Wolfa. Ostanki starega obzidja in stolpi, zarjaveli grbi ljubljanskih knezoškofov, velezanimivi nagrobni kamni in spominske plošče, ki so vzdane na zunanji južni strani cerkvene stene, živo spominjajo na slavo in čast davnih dni, ko so tu gospodovali visoki cerkveni dostojanstveniki.

Danes je v Gornjem gradu sedež sreza, sodnije, davkarije in drugih oblasti ter ima 8 razredno ljudsko šolo. Tu je preživel 5 let zasluženega pokoja tudi blagopokojni prevzvišeni nadškof dr. A. B. Jeglič.

Lepota kraja in čist planinski zrak privablja k nam vsako leto mnogo letoviščarjev in tujcev. Mesto ima 340 m nadmorske višine ter šteje približno 800 prebivalcev. Vrhovi, ki ga obdajajo so porasli največ s smrekovimi gozdovi, na vrhu pa so pašniki. Prelaz Črnilec, čez katerega pelje cesta na Kamnik in dalje proti Ljubljani, je meja med bivšo Štajersko in Kranjsko. Ljudstvo se peča s poljedelstvom, živinorejo in gozdarstvom. Les in živina sta kmetu glavni vir dohodkov. Tovarn in industrije pri nas ne poznamo, pač pa najdemo ob vseh večjih potokih in rečicah vse polno žag. Ob mrzlih zimskih dnevih se sliši bobnenje lesa, katerega delavci spravljajo po drčah v dolino. Nato ga zvoziijo na žage. Ko pa ob prvem deževju narastejo vode, se vrsti splav za splovom — po Dreti v Savinjo in Savo proti Zagrebu in še dalje na jug.

Prometne razmere so pri nas bolj slabe. Poštni in zasebni avtobus vozita enkrat oz. dvakrat na dan do železniške postaje Šmart-

no ob Paki ter tako vzdržujeta zvezo s Celjem. Iz Ljubljane pa vozi skozi naše mesto enkrat dnevno avtobus v Logarsko dolino. Kljub temu pa močno pogrešamo železnice.

Narodne šege in običaji pri nas gotovo niso tako pestri, kot n. pr. v Beli Krajini, Prekmurju i. dr., deloma pa jih mlajši rod opušča in pozablja. Božič obhajamo s polnočnico v cerkvi, doma pa pri jaslicah, pri bogatejših imajo tudi božično drevesce. Na sv. večer pokropi gospodar z blagoslovljeno vodo ter pokadi z blagoslovljenim kadilom hišo in vso družino, kakor tudi živino v hlevu. Ako je sveta noč jasna in svetla, bodo tudi kašče prazne, svetle, temna noč pa obeta dobro letino. Na sveti dan mora biti vsa družina doma, zato pa se na Štefanovo tem bolj poveseijo. Višje v hribih na ta dan, kakor tudi druge nedelje v predpustu prav radi prirejajo takozvane »bale«, nekakšne domače veselice. Posledice takšnih »balov« pa so včasih prav žalostne, ker se pogosto med pijanimi fanti razvije pretep. Na Šentjanževo pridejo »svečarji«. Trije fantje z bisagami pobirajo od hiše do hiše prispevke v žitu in denarju za cerkvene sveče vseh treh podružnic: sv. Florijana, sv. Lenarta in sv. Magdalene. Vsako podružnico zastopa po en fant, doma iz okraja, ki spada k določeni podružnici. V hišo vstopijo s pozdravom: »Priporočim se v imenu sv. Magdalene, če je Vaša volja za svetilo položiti!« Umevno je, da morajo tudi dekleta prispevati k cerkveni razsvetljavi. Marsikje pa se jim ta skrijejo in potem se prične iskanje brez konca in kraja. Po končanem pobiranju se fantje zberó v določeni gostilni, kjer potem onega, ki je ta dan prvič pobiral — krstijo. Na Šentjanževo se menjajo posli. Tisti pa, kateri nameravajo ostati še prihodnje leto, gredo za par dni domov ali kamorkoli že. Pravijo, da gredo »v leto«. Gospodinja jim speče pogачo, t. j. večji in manjši hleb črnega kruha, drugo pa je odvisno od radodarnosti gospodinje.

Poroke v predpustu obhajajo posebno hribovci zelo slovesno. Vrší se ponavadi v pondeljek po zadnjem oklicu. Ženin in nevesta imata vsak zase po več parov svatov, ki imajo na dan poroke na nevestinem domu zajtrk, nakar se odpravijo v cerkev. Ako je nevesta iz sosedne fare ali pa samo iz sosednjega vrha, izvrše domači fantje »šranga-

nje». Ko se približa svatovski sprevod, postavijo sredi ceste mizo ter tako ustavijo svate. Zdaj se prične pogajanje za nevesto. Odkupnina, ki jo zahtevajo fantje od ženin, je včasih precej visoka, posebno ako je ženin petičen. Po daljšem prerekanju se končno le pogodijo za ceno, ki jo mora ženin izplačati fantom, nakar imajo svatje prosto pot. Po poroki imajo v kakšni gostilni prvi del pojedine — »svatovsko vino«. Seveda ne sme manjkati muzikanta; včasih sta celo kar po dva. Sredi popoldneva spremijo vriskajoči svatje nevesto na ženinov dom. Tu se zdaj prične prava ohcet, ki traja pozno v

ni ponedeljek, ponekod še v torek in na belo nedeljo, jedo »žegen, katerega dobi tudi ži-vina. Na velikonočni ponedeljek pa se delijo pirhi.

Križev teden se vrše procesije v bližnje cerkve oz. podružnice, kjer je vsakokrat blagoslov vode. Na križovo sredo pa naredo križe iz lesa, blagoslovljenega na cvetno nedeljo. Eden ali dva družinska člana (navadno otroci) jih prihodnjega dne, med molitvijo razposadita po njivah, katere pokropita tudi z blagoslovljeno vodo. To kropljenje se ponavlja pred vsemi nedeljami in prazniki do sv. Rešnjega Telesa. Po proce-

Gornji grad.

noč, ali pa se nadaljuje še naslednji dan. Zadnji čas pa so postale take poroke precej redke, prvič, ker se mnogim zdi vse to neumestno, drugič pa zmorejo to le nekateri, v prvi vrsti gruntarji.

Velika noč prinaša v vsako hišo radost in veselje. Poleg običajnih cerkvenih obredov v velikem tednu je na veliko soboto blagoslov jedil. Dekleta tekmujejo med seboj, katera bi imela lepše in višje naložen jerbas. Pravijo, da se tista, ki pride od blagoslova prva domov, tisto leto prva omoži. Velikonočno vstajenje s procesijo se vrši pri nas mesto na velikonočno jutro na veliko soboto ob 6. zvečer. Doma pokadi in pokropi gospodar prav kot pred božičem in vsemi večjimi prazniki. Na veliko noč zjutraj ter na velikonoč-

siji na Telovo lomijo ljudje zelene vejice, ki so posajene ob potu, koder je šla procesija ter jih doma vsadijo na njive in vrtove.

Žegnanje obhajamo meseca julija na Mohorjevo nedeljo, t. j. prvo nedeljo po godu sv. Mohorja in Fortunata, katerima je posvečena tukajšnja cerkev. Vse se vrši zelo slovesno; včasih so ob takih prilikah tudi streljali, vendar se ta navada opušča, ker ni brez nevarnosti. Meseca avgusta pa je včasih v podružnici sv. Magdalene »fantovska lepa nedelja«, t. j. slovesna sv. maša s procesijo na namen mestnih fantov. Takšne »lepe nedelje« so tudi pri ostalih dveh podružnicah.

Posebno pa praznujejo nekateri godove raznih svetnikov in svetnic, takozvane »so-

praznike«. V časteh so: sv. Matija, sv. Jeddert, sv. Florijan, sv. Rok, sv. Valentin, sv. Miklavž, sv. Barbara i. dr. Če n. pr. na sv. Jederti kdo kaj težkega dela, mu tisto leto vse miši uničijo. Različni reki veljajo tudi za druge svetnike. Semanji dan je praznik za vso faro. Posebno na sv. Florijana je zelo živahno. Ta dan je služba božja s procesijo v cerkvi sv. Florijana, ki se dviguje na strmeh griču, eno uro nad mestom.

O različnih šegah in običajih bi stari lju-

dje vedeli še marsikaj zanimivega povedati; kakor tudi o strahovih, copernicah, zagovarjanju proti boleznim i. t. d.

Lepa je slovenska zemlja, poln krasote košček te zemlje, Savinjska dolina, a najlepši, najdražji od vseh krajev v njej se zdi, vsaj meni, mestece Gornji grad — moj rojstni kraj. Tu mi je tekla zibel, tu sem preživela presrečna otroška leta in še preživljam prelepo deklško dobo v neskrbni mladostni sreči.

Severin Šali:

Umrli materi

Mati, daj, povej mi, kaj ti dušo muči,
da ne moreš mirno večno spanje spati,
da nazaj prihajaš in sloniš med vrati
zaodeta v svite onostranskih luči!

Mati, daj, povej mi, kaj se k meni vračaš,
in otožna hodiš skozi sob prostore,
gledaš stare slike in spustiš zastore,
nekaj iščeš v sobi ter stvari obračaš!

Zimzelen zaliješ, si odpreš predale,
bereš moje knjige, belih pisem liste,
ki so nežne roke svoje želje čiste
o ljubezni sladki nekdanj napisale.

Iz oči umrlih solza ti priteče,
morda hočeš reči, da ljubezen vara,
da lepota mine in srce postara,
ali pa spomin te zemskih dni zapeče.

Cvet droban pobereš, ki iz kota pal je,
se nalahno moji postelji približaš.
Čutim v sanjah, da mi vroče čelo križaš,
dolge ure sklanjaš se nad moje zglavje

ter oči nalahno z roko mi zapiraš.
Veš, kako si včasih pravila uganke,
bolnemu mi pela pesmi uspavanke;
zdaj na rožnem vencu jagode prebiraš.

Mati, daj, povej mi, kaj tako žaluješ!
Ali ni ti dobro tam na božji njivi,
kratimo ti spanje mi, ki smo še živi,
da nas zaskrbljene vedno obiskuješ?

»Dobro mi je dete. Sladek mir in sreča
je v naročju božjem in sveta pozabi.
Tvojo tiho misel slišim, ki me vabi —
glej, zato pri tebi še bedim čuječa.«

Mati draga, hvala. Prej, ko spet potôpi
vase te milina božjega pokoja,
s križem zaznamuje naj me roka tvoja
in v slovo z vodo me žegnano pokropi!

Rafaela Hrovat:

Materine roke

Ni še preteklo leto, odkar mi je umrla mati. Stara je bila že, globoko upognjena pod težo let in izmučena do konca, saj je bilo vse njeno življenje en sam križev pot.

Ni ji prizanašal Gospod s trpljenjem v mladosti, a najtežji križ ji je prihranil za starost, ko jo je obiskal s težko boleznijo, na kateri je trpela dolgih 18 let. Telo ji je deloma ohromelo, nič več ni mogla delati, nič več pravilno govoriti, le z najbližjimi domačimi se je še mogla za silo sporazumeti. Življenje ji je potekalo vsa ta leta v popolni osamelosti. Nekaj pa je mogla in znala še vedno: ljubiti in skrbeti za svoje drage ter moliti zanje. V tem, ko ni mogla spregovoriti niti enega stavka pravilno, je molila še vedno gladko, brez napake. O, in molila je mnogo, mnogo, skoro neprestano. V molitvi je našla moč in uteho, da je mogla prenašati vdano in mirno svojo bridko osamelost. Dan za dnem, vsa ta težka leta, je sedela pozimi pri peči, poleti pa kje pred hišo in sklepala svoje drobne koščene roke v iskreni molitvi.

Pa prišel je tudi zanjo poslednji dan življenja, smrt se je sklonila nanjo. Tiho kot je živela vso to poslednjo dobo se je poslovila ter mirno in vdano prestopila skrivnostno črto, ki loči življenje od smrti. Bila je v zgodnjem jutru cvetne sobote po prazniku Žalostne Matere božje, ki jo je rajna mati vse življenje tako častila.

Večkrat sem že videla umirati ljudi in vselej me je bližina smrti pretresla v dno duše,

a nikoli nisem doumela skrivnosti smrti tako globoko kot tisto žalostno sobotno jutro, ko sem klečala ob smrtni postelji svoje matere in spremljala njene poslednje vzdihne. Resnično, nekaj nedoumljivo strašnega je bil že greh prvih staršev v božjih očeh, ko je kaznen zanj še na tem svetu tako grenka in bridka.

Tretji dan so mrtvo mater položili v krsto, da jo odneso k večnemu počitku. Pristopili smo še enkrat njeni dragi, da se poslovimo od nje, ki nam je bila toplo sonce našega življenja. Mati je ležala v krsti vsa drobna in majhna. Obraz so ji zagrnili z belim mrtvaškim prtom, a izpod njega so gledale samo še njene roke. Voščenoblede so bile, rahlo sključene, v smrti otrdele. Pogled mi je obvisel na njih. Te uboge materine roke! Koliko so trpele in delale za nas, njene otroke! Kolikokrat so nas božale in objemale, neštetokrat nas očuvale nesreče, ob vsakem slovesu nas križale in blagoslavliale za dolgo pot in srečno vrnitev, neprestano delile same dobrote. Sedaj pa počivajo na črnem mrtvaškem krilu tako negibno, tako spokojno.

Ob tihih večerih, ko vlada v moji sobici skrivnosten pokoj, ko se v duši oživljajo najdražji spomini, se mi zopet in zopet spovrača žalostna slika onega ponedeljkevega jutra, ko sem poslednjikrat stala ob krsti mrtve matere in zrla njene predrage roke in vedno znova mi napolni dušo neizrekljiva bridkost. Iz hvaležnega srca pa se mi utrga iskrena molitev za večni pokoj rajne matere.

J. Gerely - Raša Mastnak:

Izobraženo dekle

(Nadaljevanje.)

IZLETI

Ah, prišla bom prepozno!

Pika ima pred seboj izlet. Pozno je vstala in zdaj strašno hiti. »Grozno, zdaj se mi je odtrgal trak pri čevlju! Že več dni

je bil slab, pa sem čisto pozabila na to. Zaponka pri krilu se pa mora prav danes odtrgati! Seveda je že dolgo visela na eni sami niti; pa danes bi bila vendar še lahko ta zdržala. Ah, katero bluzo pa naj oblečem?: Ne, te ne, ker mi ne stoji dobro.

Ta — pa ni čista. Ta — oh ta ima pa odtrgan rokav! — No, ta bo... Kakšno pentljo pa naj vzamem zraven? — Hvala Bogu, zdaj sem oblečena! — Hitro zajtrk! Kaj, že sedem je ura? In ob sedmih bi imela biti že na določenem mestu, pa imam še deset minut vožnje s tramvajem.»

»Hu, kako je kava vroča! Micka, ali ste nori, da mi daste tako vročo kavo?« Micka nekaj godrnja in zaloputne vrata. — »Kaj, vi še ugovarjate? Da hočem imeti vedno vročo kavo?« i. t. d.

Odhod.

Po tem monologu, oziroma dialogu, zakliče Pika mami v sobo: »Zdaj pa grem.« (V naglici pozabi pozdraviti!) In potem res gre. Po poti si natika še rokavice, ki jih neusmiljeno vleče na roke, da v znak protesta ena poči. — Da bi se vrnila, je pač prepozno.

Zbirališče.

Pika pride na določeni kraj s tričetrturno zamudo. Kako zelo so vse tovarišice nerazpoložene! In ves dan ji ob vsaki priliki povedo, da je ona kriva te in one in tretje neprilike, ker je pač prepozno prišla. »Oh, da nisi ti, Pika, prepozno prišla, pa bi bilo vse drugače!« To je bilo slišati ves dan in od vseh strani. — Oh, saj ni vredno, da gre na izlet, ko je pa toliko težav vsepovsod!

Nezgode.

Končno je bila vendar pozornost obrnjena od nje, ko so se začele uveljavljati tudi še druge nezgode. Eno izmed izletnic tišči čevlji, da ne more dalje. Druga hoče od žeje skopneti. Tretja je nekaj izgubila, kar bi bila sploh morala pustiti doma, zdaj mora iti kos pota nazaj in iskati. Ona zopet si je pretegnila nogo, ker je šla na izlet z visokimi petami. i. t. d.

Prihod.

Pa je družba vendar prišla do cilja. Vse so trudne in slabo razpoložene. Sedejo in jedo. Medtem se prepirajo.: Zakaj so šle to pot in ne drugo? Zakaj ni povabljen tudi Pavel? — Dve deklici pričneta šepetati, radi tega je tretja užaljena, ker gotovo govorita o njej. Drugi dve sta se pravkar »za večno« skregali. Nobena od obeh pa ne more povedati, zakaj, le eno je gotovo, da nobena od njiju ni začela prepira.

Povratek.

Tako gre ves ljubi dan. Proti večeru, ob povratku, sklenejo nekaj mir, da bodo mogle jutri onim, ki jih ni bilo zraven, pripovedovati, kako nebeško lepo so se imele, kako krasno so se zabavale. Zgodi pa se mogoče tudi, da jim prijazna ploha ohladi vroče glave...

Posledice.

Naslednjega dne je ena deklica bolna, ker ni imela plašča, pa jo je dež namočil. Druga pa se je prehladila, ker je bila pretoplo oblečena in je prišla razgreta v hladno senco. Nekatere zdihujejo zaradi pokvarjene obleke, ker so oblekle pač najlepšo, ki jo premorejo. En promenadni čevlji je izgubil peto. Svilene nogavice so dobile tako velikanske luknje, da jih ni mogoče več zakrpati. In še to: vse trajne frizure so zanič...

Pa ne reci, sestrice, da pretiravam! Podajam le zbirko možnosti, ki se lahko zgodijo na izletu posamezniku ali celi družbi...

Kakšni so pogoji za dober izlet.

Ako hočeš preživeti prijeten dan, pusti doma samoljubje, preveliko občutljivost, malenkostnost in slabo voljo! Namesto tega ti svetujem, da vzameš s seboj veliko, pa res prav mnogo samopremagovanja, vedrosti in obzirnosti nasproti svojim tovarišicam.

Vse, kar rabiš za izlet, pripravi že prejšnji večer, da se drugo jutro samo še oblečeš in greš.

Pojdi zgodaj spat, da boš pravočasno vstala in prišla točno na zbirališče. Obleci se tako, da bo tvoja obleka z lahkoto prenesla dež, da se ji ne bo poznalo posedanje in vsak madež. To se pravi, da je taka, ki se da dobro snažiti, najbolje prati. Ne obleci se preveč toplo, a zopet ne povsem prozorno. Na noben način pa ne smeš pozabiti plašča.

Za dolgo hojo so samo visoki čevlji z nizko peto, ne novi, a tudi ne preveč obnošeni. Biti morajo trpežni, da varujejo gležnje in ne utrudijo nog.

Svilene nogavice niso za peš-hojo in so tudi neokusne, ker ne odgovarjajo svojemu namenu.

Za pokrivalo ti svetujem navadno čepico. Prosim te pa, ne skrbi za kodre! Kot hrano

bi ti priporočala obložen kruh, a ne premasten, da ne žeja, suho pecivo in trdo sadje. Ogibaj se med potjo začinjenih jedi, že iz ozira do tovarišic in pa, ker bi bilo nespametno s tem pospeševati žejo. Saj na izletih je je že itak dovolj. Vzemi s seboj močan, morebiti zločljiv kozarec. Ako hočeš imeti kaj gorkega, vzemi čaj v termo-steklenico. Pripravi ga po svojem okusu, preden ga vliješ v steklenico!

Jestvine in plašč imajo v navadnem nahrbtniku dovolj prostora. Na vsak način ima nahrbtnik prednost pred zavoji in kovčki, ker je gibanje bolj prosto in se tudi človek manj utruja.

Ako gredo na izlet tudi mladi gospodje, potem ne pozabi, prosim te, da hočejo tudi oni uživati na izletu in si osvežiti duha in telo. Zato ne pričakuj od njih dvorjenja, še manj pa, da ti bodo služili za postrežke!

Ne pozabi pa tudi, da te tovarištvo tudi tukaj ne odveže od notranje olike! Zato brzdaj svojo, morebiti k pretiranosti nagnjeno vedrost, če si v moški družbi! Obdrži vedno enako mero spodobnosti, tudi pri počitku in veseli šali! Ne dopusti, da bi se ob tvoji navzočnosti zgodilo kaj zelo smešnega na račun koga izmed navzočih!

Sama z mladim moškim ne smeš nikoli napraviti izleta!

Najboljši znak posrečenega izleta je njemu sledeče sladko spanje in veselo, vsakega morečega spomina prosto prebujenje drugi dan.

Izleti za konec tedna.

Te izlete imenujejo mnogi po angleški besedi »Weckend — izleti«. Ljudje se ne pregreše toliko v izgovarjavi, kakor v izletu samem. Mislijo namreč, da imajo na takem izletu ob koncu tedna pravico, izleteti iz vsakdanje morale in si dovoliti prav vse. Posebno mladina je pri tem na prvem mestu. Mlada dekleta in mladi fantje se obnašajo tako, kakor bi bili hodili v najbolj razvpiitem zabavišču v šolo. Vse to pa pod plaščem tovarištva. Smejejo se glasno in pomenljivo pri najbolj dvomljivih šalah. Poljubovanje je nekaj naravnega, zato nihče niti ne zardi. Dekletom se predrzne kretnje fantov ne zde nedopustne ali jih pa še celo pričakujejo. Ako jim kdo mimogrede omeni to pretirano prostost, skomignejo z rameni...

»Saj nismo v salonu, ampak v prosti naravi! Tu so pravila olike nepotrebna!« Ne čutijo, kako se ob tej živalski prostosti umaknejo vse plemenite človeške poteze in kako se sami iz otrok božjih ponižujejo v sužnje surovega nagona. Godi se jim kakor norcu, ki je zamenjal svoj zlatnik za drobž in je menil, da ima zdaj mnogo več ter je razdajal po drobnih novcih, nazadnje pa mu ni ostalo nič. Tako bo prešlo tudi zlato čistosti in nedolžnosti, če ga razdajaš v obliki malih prostosti.

Sestrica, ali veš, da se bojim za tebe? Za tvojo svetno srečo in večno blaženost se bojim! Prosim te, ne napravi nikdar in nikoli izleta ob koncu tedna brez svojcev! Skušnjava priložnosti je silnejša od najtrdnjše sklepa. Ti morda niti ne opaziš, kdaj se izlije olje preudarnosti in razuma iz svetilke tvoje pameti...

POLETNI ODDIH — POČITNICE

Neki oče se je nekoč pritoževal pri meni: »Mi si ne moremo privoščiti poletnega oddiha; kajti moja hči rabi štiri do pet novih oblek, k tem še čevlje in klobuke in še celo vrsto malenkosti, ki pa njih cena ni majhna.«

Kmalu potem pa se je pritoževala hči: »Oče mi niti enkrat ne privošči poletnega oddiha. Vse moje prijateljice odpotujejo, jaz pa moram na vso sramoto ostati doma.«

Do tedaj sem vedno mislila, da je poletni odih zares odpočitek in razvedrilo od zimskega dela v zaprtih prostorih; prepričana sem tudi bila, da ne spada k temu nič drugega kot svež zrak, voda primerna za kopanje in plavanje in še, kjer je mogoče, izleti in izprehodi v ugodno lepo okolico. Ostalo pa — hrana in obleka pa kot v navadnem življenju.

Zdaj pa se mi zdi, da je moje naziranje popolnoma napačno. Cilj poletnega oddiha je, kakor menijo moderne deklice, modna razstava, zbujanje nevoščljivosti in flirt. Čemu pa bi bila sicer vsa našeta ropotija?

To je tudi vzrok, da se v jeseni vrne toliko trudnih in izmučenih deklet domov, ki vse spadajo prej v bolnico, kakor pa v šolo ali pisarno...

Uporablaj pametno poletni odih!

Ako hočeš poletje dobro in pametno preživeti, vzemi poleg navadne dobro ohranje-

ne poletne obleke, ki bi jo tudi doma nosila, še eno ali tudi več toplejših oblek za hladnejše dneve. Razen tega pa: žoge, tenis žoge, loparje, kopalno obleko, velik, senčnat, pa ne občutljiv slamnik ali klobuk in nekaj dobrih knjig. Potem si odpočij, plavaj, igray tenis, pojdi na polje in v gozd na izprehod! Uživaj prelepo božjo naravo in bodi iz srca zadovoljna in vsa mirna, da si res odpočiješ! Ako imaš tovarišico, pa delajta to skupno! Ne brigajta se za to, kaj delajo druge deklice, ki hočejo igrati vloge svetjskih dam ali si prizadevajo živeti življenje filmskih romanov. Ne vprašuj svoje ničemurnosti, ampak svoj zdravi razum, kadar hočeš vedeti, koga naj imaš za zgled!

Počitnice ob morju.

Kaj bi ti rekla k temu, če bi prišla k tebi v kopalnico cela množica moških in bi te gledala pri tvojem jutranjem opraviilu? Mislim, da bi zakričala od sramu in zbežala.

Pa zakaj? Pri kopanju na morskem obrežju tudi ni nič drugače. Kje je ostal čut sramežljivosti in dekliške časti? In ti ste jeze pred radovednimi moškimi pogledi?

To je pa le ena stran vprašanja. Ali veš, da dandanes ni malo deklic, ki dobe v omejeni vodi, ki služi skupnemu kopanju, bolezn, ki si jih komaj svoji materi upajo odkriti? To je previsoka cena za veselje ko-

panja na morju, ki tudi na noben način ne pristoja čisti dekliški duši.

V vsakem boljšem kopaljšču je ločena plavalna šola za dame in za gospode. Od tebe je odvisno, da greš le v tako kopaljšče, kjer je na ta način poskrbljeno za ločeno kopanje.

Tudi v morskem kopaljšču se da napraviti, da se ne kažeš v kopalni obleki. Saj imaš vendar tudi kopalni plašč, ki ga stalno uporabljaš izven vode!

Pa tudi tvoja kopalna obleka naj bo dostojna! Na noben način ne sme biti sestavljena samo iz množine trakov, ki drže na telesu neke malenkostne krpice, ki ne služijo za pokritje golote, ampak za izzivanje. Tudi kopalna obleka je izpričevalo tvoje notranje plemenitosti in izobrazbe.

In še nekaj si zapomni, sestrice! Pižamo je smatrati za spalno obleko in je torej silno nespodobno, kazati se v njej pred tujimi ljudmi. Četudi store danes mnoge deklice, vendar to stvari same prav nič ne spremeni. Take deklice niso samostojne; nimajo pa tudi nikakega npravnega čuta. Zato se pačijo kot »dame« polovičarskega sveta.

Ti pa, sestrice, pokaži prav v teh rečeh, da veš, kaj se spodobi in da se v tej svoji gotovosti ne daš motiti nobeni modni norosti!

(Dalje prihodnjič.)

Za streznenje naroda

Pozornost našo zdaj vlečejo nase predvsem veliki svetovni dogodki. Ne smemo pa zaradi tega z vidika izgubljati naših domačih kričeh potreb.

Nastopili so dnevi, ko se odloča usoda narodov. Samo telesno in duševno krepki narodi bodo prestali stisko časov. Ali je naš narod med temi?

Že dolga desetletja mu pije srčno kri alkoholizem. A pijanski izgredi ob vpoklicu našega moštva k orožnim vajam in letošnje splošno pijančevanje ob uporabi sadja za kuhanje žganja nas spet glasneje kličejo na delo za treznost. Statistike pa nam kažejo, da alkoholizem zastruplja naš narod v zarodu in gloda njegove življenjske korenine. Surovost in nenravnost naraščata, najbolj glasno pa nas kličejo številni uboji v pijanosti, da vendar nekaj storimo zoper alkoholizem.

Iz teh vzrokov se je znova oživila treznostna organizacija v obliki »Društva treznosti« v Ljubljani. Društvo bo zbiralozdržnike in treznike, ki naj s svojim zgledom in propagando vsepovsod širijo smisel za treznost.

Svojo skrb bo posvečalo po možnosti tudi alkoholikom-bolnikom in njih družinam — takih alkoholikov je v Sloveniji okoli 10.000 — in vsem, ki trpe vsled alkoholizma.

Obrnilo pa se bo tudi na vzgojitelje, da bi pomagali vzgajati mladino za treznost. Obenem pa tudi na vse druge kroge, ki so poklicani pri tem delu sodelovati, da bi se spet začelo na vsej črti in z vsemi močmi načrtno in vztrajno delo za streznenje naroda.

Sedež ima društvo v Karitativni pisarni v Ljubljani, Marijanišče. Tam se sprejemajo vsi dopisi in dajejo vsa pojasnila.

DEKLICA NA TUJE GRE...

PISMA

Pomlad 1939.

Pravijo, da sem lepa. Morda. Vendar, ko se pogledam v ogledalo, ne najdem ničesar, kar bi me moglo navdušiti za samo sebe. Vse na meni je tako neznamito; od oči, ki bi rade spominjale na sinjino neba nad planinami, pod katerimi sem se rodila, in ki so zdaj daleč, daleč, do nepomembnih kretenj rok, ki so šibke in revne in največkrat ne znajo dajati ob pravem času. Res, ničesar ne najdem na sebi, s čimer bi mogla biti zadovoljna, razen morda z ono malo črto trpkosti okrog ust, ki je tako odkrito in neprisiljeno podedovana po materi. Edino ta črta me do neke meje zadovoljuje in, rekla bi, skoro osrečuje. — Biti podobna svoji materi! O, kako rada bi ji bila podobna! Po ljubezni, po vdanosti do svojih, po potrpežljivosti in usmiljenosti srca, po dobroti roki, ki neha dajati šele tedaj, ko sama ničesar več nima, po vernosti in pobožnosti in po moči in vztrajnosti za doprinasanje žrtev. Toda kje sem še jaz! Le od kje naj se rodi lepota v moj obraz, dokler ni vse v meni tako kot je v njej?!

V marcu 1939.

Fant je prišel in se mi približal. Videla sem njegove hrepeneče poglede, videla žar kipeče mladosti v sleherni kretnji roke, ki je želela moje roke, in njegovo vroče, od Boga ustvarjeno hotenje, me je zmedlo. Dejal je: »Lepa si, deklica, kot v rosi ranega jutra kopajoči se cvet. Morda se ti niti razodelo še ni, da si ustvarjena zato, da pričakaš nekoga, ki te bo za vsako ceno hotel presaditi v svoj vrt, da se ob tebi napije življenjske sreče.« Tisti trenutek, ko je tako govoril, se mi je razodelo... Nemir mojega srca je bil razkrinkan. — In potem je občudoval moj zasanjan obraz (zasanjan v spomin na Tvojo lepoto, o mati, na lepoto vseh mater, katere izvor je v veličastju nenehnih samoodpovedi) in hotel je zapeti pesem mojim kostanjevim lasem, v katerih sijaj, je dejal, se lovijo sončni utripi in puščajo v njih neodoljiv opoj deviškosti. Imenoval me je: breskvin cvet in ni se mogel nagledati nežne, rožne polti mojega obraza. Vse to mi je pravil

(jaz sama nisem nikoli opazila, da sem taka), in nazadnje je dejal: »Če bi le smel poljubiti teh dvoje oči, teh dvoje lic, ki so zame sreča celega sveta!« In jaz sem po tej njegovi izjavi nenadoma občutila, da sem neskončno srečna tudi jaz, tako srečna, da bi bila pripravljena iti zanj na konec sveta, zanj umreti, zanj prestati še več kot samo umreti! Bilo je nepopisno. Če kdaj, v takih trenutkih se rodijo velika dejanja, največja, kar jih more nositi svet. Bilo mi je, da bi se mu bila privila v naročje, tako tesno in s tako vdanostjo duše, da bi se bila vsa prelila vanj, in da bi bila odslej samo še eden v veselju in v bridkosti, tako eden, kakor je to le mogoče. Vendar tega nisem storila. Ko Ti povem, zakaj ne, se boš gotovo čudila svojemu otroku in morda ne boš mogla verjeti, da kri v meni nima toliko moči, da bi prevpila mene samo, močnega, pravega duhovnega človeka v meni. Veš, spomnila sem se na trpko potezo krog Tvojih ust, ki je nisi prinesla s seboj na svet, (kakor jaz) in ki tako mnogo, mnogo pomeni. Zarezalo Ti jo je življenje in njeno rojstvo je bilo takrat, ko si, zapuščena in osamljena, čakala mojega rojstva, ki ne bi bilo smelo priti nikoli. Nikdar Te nisem niti za hip obsodila! Le kako bi mogla to storiti, ko pa sem iz dneva v dan odkrivala in še odkrivam Tvojo podvojeno ljubezen do mene. Druge matere ne ljubijo tako. Vem: temu je vzrok Tvoja bolečina. Vem tudi, da je to najstrašnejša bol na svetu: bol žene, ki je bila prevarana v svojih najsvetejših in najglobljih čustvih, v svoji ljubezni do — moža. Preklela bi zverinske skrunitelje božjega stvarstva, ki se nikjer tako čudovito ne pokaže, kot v ljubezni dveh duš, v ljubezni, ki je ustvarjena, da rodi vedno nove ljudi, za njihovo lastno srečo v večnosti. —

Tako sem mislila in sem se obrnila proč. Prišlo mi je nehote, da sem primerjala vaju (dasi očeta ne poznam, mi vendar vedno stoji pred očmi kot obtoženec, ki je dolžan odgovor ne samo Tebi in Bogu, temveč tudi meni, nezakonskemu otroku) z nama, svoje iskreno, pošteno in neodoljivo čustvo s Tvojim čustvom. In polile so me solze ob misli, da si se mu, premagana od takega čustva lju-

bezni in vdanosti, vrgla v naročje, in da sem iz te velike in nepremagljive sreče, ki jo je Bog ustvaril za človeka, a je zanjo postavil meje, vzniknila jaz, Tvoja sreča in Tvoja nesreča... Ti si prehodila svojo pot. Zdaj sem jaz na vrsti. Toda ne boj se, vem, kako mi je hoditi. Oči mladeničev se upirajo vame, toda nemi nauki Tvojega križanega življenja so padli na rodovitna tla v mojem srcu.

Daleč sem in rojstni kraj mi je skoro samo še sanja. Kakor v prividu vidim poljane in senožeti, koder se leto za letom spreha Tvoja noga, v izmučenem taktu dninarice, ki živi danes tukaj, jutri tam, in za katero se besede ne izbirajo. V duhu vidim pomladne ozare, kamor Tvoja blagoslovljena roka polaga plodove za nova rojstva. Vidim Te, kako se sklanjaš nad mlado bilje žit, kateremu si pred zimo pripravila ugodno mehko postelj, da je moglo vzkleti in ozeleneti v bogato srečo tistim, ki jim služiš. Tudi Tvoje delo na sosedovih vrtovih poznam. Ne moreš ga skriti nikjer. Tvoj otrok ga pozna in živi vseskozi s Teboj, čeprav je minilo pet let, odkar sem morala z doma za kruhom. Včasih, ko preletijo v jeseni lastavice to južno pokrajino, si mislim, če ni morda priletela katera izmed njih izpod krova Tvoje borne izbe. Glej, kako v vsaki stvari iščem samo Tebe! Kako bolesta je misel, da se razdajaš samo za druge, za ljudi, ki Ti niti po krvi niso blizu! Ne zato, ker radi tega svojemu otroku ne moreš ničesar dati, pač pa zato, ker vsi mislijo le na koristi od Tebe, od Tvojega dela, a nihče izmed njih ne vidi in ne misli na Tvojo dušo. Težko je človeku, ko spoznava, da si v očeh drugih le toliko vreden, kolikor narediš, kolikorkrat zamahneš z motiko. Kako suženjstvo! Kako ponižanje človekovega dostojanstva! Glej, rada bi živela poleg tebe, da bi Ti duša ne bila tako osamljena. Lažje bi Ti bilo delo, prav, kakor si mi zadnjič pisala: »Ko bi se vrnila iz težaškega dela, bi se mi ob Tebi,

otrok moj, spočila duša in ne bi čutila toliko utrujenosti in tolike nepravčnosti in zagrenjenosti življenja.« Vidiš, kako dobro Te razumem.

Če dovoliš, še nekaj o sebi. Kakor veš, sem pretečeni mesec dopolnila dvajseto leto. Ko si bila ti toliko stara, sem imela jaz že eno leto in Ti z menoj kup trpljenja in bolečine. In ko tako premišljam življenje in se včasih ozrem v odkrite oči mladeniča, o katerem sem prepričana, da me ljubi, me obide hrepenenje, da bi mogla tudi jaz nekoč postati mati. Imeti otročička, malega, nedolžnega otročička! Oh, kako zelo Te razumem, ko si včasih dejala, da si bila vkljub svoji veliki nesreči in bolečini nepopisno srečna! Da, od tod Tvoja lepota. Tvoja trnjeva pot Te je naučila spoštovati trpljenje soljudi, lastna bolečina Te je dvignila do plemenitosti. — Pozdravljena, žena, Tvoj otrok je presrečen, da mu je Bog dal tako mater! —

*

Ko je izgarana dninarica v domovini prečitala pismo svojega ljubljenega otroka, se je razjokala v sklenjene dlani. V takih trenutkih je bila pozabljena tudi največja bolečina, ki jo je kdaj doživljala. —

*

In kako ljubimo me svoje matere? Ali ni daljava med nami in njimi nam v pogubo? Ali niso naša pisma morda kakor noži? Da ne štedimo z besedami in izrazi, ki bolijo ali morda celo žalijo? Ali pa morda sploh ne pišemo več in smo samo še kot odpadli list, ki se veter poigrava z njim daleč izven okolja, kjer je rastlo drevo, na katerem je ozelenel? Premislimo vse to, in če smo grešile, se spokorimo. Sveti velikonočni čas je čas notranjega prerojenja in naj bi ne šel mimo nobene, ne da bi v njej zbudil resnične in iskrene želje po vstajenju in osvobojenju. Velikonočen pozdrav in prerojenje v Kristusu!

Marija.

OB ZAČETKU LETOŠNJEGA LETA SMO POSLALI NEKATERIM NAŠ LIST NA OGLED, DA BI SE MOGLI ODLOČITI ZA NAROČBO. KDOR NAM »VIGREDI« NI VRNIL, GA SMATRAMO ZA NAROČNIKA IN PROSIMO, DA ČIMPREJ PORAVNA NAROČNINO.

IZ DOMAČIH KROGOV

IZ VODSTVA ZDK

DRUŽINA (Nadaljevanje)

2.

Ne samo žena, ki je po svojem materinskem poklicu čuvarica in vzgojiteljica življenja, temveč vsak človek mora družino spoštovati.

Vsak poedinec sprejema svojo duhovno in telesno rast iz družine. Dolga leta družinske nege, družinske vzgoje so potrebna, da se otrok razvije v osebnost, da se usposobi za življenje.

Pa tudi narod dobiva svoje zdravje in moč samo iz družine. Kakršne so družine, tak je narod. Da se je naš narod ohranil do danes, je zasluga naših družin. Zato je povsem naravna zahteva, da se mora narodno življenje odlikovati po spoštovanju družine.

Kakor poedincu in narodu, je družina vir življenja tudi državi. Močne in srečne družine pomenijo močno in miroljubno državo. In kakor zahtevamo, da poedinec ceni družino, da se mora narod odlikovati v spoštovanju do družine, tako je naravna pravica, da mora tudi država služiti družini.

Kako pa je s spoštovanjem družine v resnici?

Živimo v dobi, ko zelo mnogi ne spoštujejo življenja, zakona in družine. Mnogi med temi so zavestni služabniki očeta laži; zato podlo lažejo o življenju, mnogi pa ravnajo iz nepremišljenosti in nevednosti. Kako malo spoštljivo govore o zakonu celo nekateri očetje in matere! Kako zaničljivo nekateri neporočeni moški; najbolj žalostna pa je govorica nezveste žene in pokvarjenega dekleta. Često celo pesmi ponižujejo zakonsko zvestobo! Tako, da je redka izjema pesem, ki jo poje ptička: »Zakon, zakon kak si svet, na teb' sloni vesoljni svet!«

Če pomislimo, da poleg tega sramotenja zakonskega življenja prodira med naše ljudstvo še drugo zlo, bela kuga, se s strahom sprašujemo, kakšne bodo družine bodočnosti. Naša bojazen postaja pa še večja, odkar se tudi pri nas pripravlja uzakonitev razporoke; z močjo državne postave se bo torej mogla jamčiti svobodna ljubezen, zakon se bo mogel skleniti in ločiti, kakor bo to komu

narekovalo trenutno razpoloženje, to je njegova sebičnost.

Z grdo besedo in pesmijo, z nezvestobo in z umori nerojenih otrok, se krha zdravje družine. Če se tem grehom pridruži še uzakonitev razporoke, potem moremo reči, da s takim ravnanjem posamezniki, narod in država skupno pripravljajo propad družin. Vemo pa, da so ljudstva, tudi velika in močna ljudstva, propadla, ko je propadla njihova družina. (Dalje prih.)

II. SMUŠKE TEKME ZDK V BOHINJU

Proti večeru se je nagnil dan. Že se žari nad gorami in večerna zarja se igra z vsem razkošjem svojih barv na belem prtju, ki že mesec pokriva planino in dolino. Svetlo gori na nebu prva zvezda.

Kot prikovani stojiva na robu planine, oprti na smuške palice. Ti in jaz v takih trenutkih najraje molčiva. To večerno pesem barv, vso tiho srečo in sveti planinski mir pijeja v velikih požirkih in jo hočeja shraniti za meglene dni, za čas brozge in smučarskega posta.

Ve še ne veste, da sva midve navdušeni smučarki in da sva to zimo prevozili marsikatero belo poljano na Dolenjskem in Gorenjskem. Začeli sva na kočevskih kraških goličavah, občudovali sva zimsko lepoto Velike planine, z Bohinjem pa bova morali najbrž zaključiti letošnjo smuško sezono. Vedno sva veseli in dobre volje kot se spodobi za prave smučarje. Verjemite, da naju niti jug z vsem svojim spremstvom na smuških tekmah ZDK 4. februarja v Bohinju ni mogel spraviti iz tira.

Res je: pred odhodom v Bohinj je v Ljubljani deževalo, Kranj je res stal na črni skali, na Jesenicah je snežilo, v Soteski je bilo kar temno, v Bohinjski Bistrici pa je padal težak južen sneg. A midve sva se tolažili, da bo jutri najbrž lepše vreme, čeprav sva kar verjeli staremu Bohinjcu, da ni dosti upanja na zboljšanje vremena. V Prosvetnem domu zveva, da so te in te prišle, da so že na terenu — zato kar za njimi. »Da, tamle zmrzujeta dva smučarja,« dobiva za odgovor na najino vprašanje, kje je videti kaj »na-

šega«. Pa nikar ne verjemite temu odgovoru! Kdaj pa pravega smučarja zebe!

Tako prideva do »naših« smučark. Proga za smuk bo najbrž tale, za tek jo pa še delajo. Progo prevozi dvakrat, jutri, ko bo šlo zares, pa tretjič. Sneži vedno bolj, meglata nastopi in tudi mrači se že. Vrnemo se v dolino, noge bolj vedo za pot kot oči, zato proga marsikje »vrže«. Zvečer nas je že več. Saj so prišle tekmovalke iz Ljubljane, Homca, Kamnika, Kočevja, Jesenic in iz Kranjske gore. Škoda, da ni bilo še onih iz Škofje Loke, ki so se tudi prijavile! Jutri pa pridejo domačinke, to nas bo!

opravi svoje delo, nam je dala voditeljica tekmovalca še nekaj navodil in nato smo odšle na start.

Sneg! Sneg! Ta nam je delal skrbi. In smuči! Tako so bile gladke, da smo kar obupavale ob pogledu na strmino, kamor je bilo treba priti. No, jug nam je prišel na pomoč in smuči so kmalu izgubile preveliko zglajenost. Smuška proga je bila pokrita z ledeno skorjo: to bo neslo, najbrž preveč! Tekmovalki I. razreda sta jo lepo prevozili. Me, kar nas je bilo tekmovalk II. razreda, smo ju občudovali in zraven smo bile vesele, da imamo v naših vrstah tako dobre

ZDK v Boh. Bistrici pred tekmami.

Kmalu se je naša smučarska družina spravila k počitku. Veste, vsi pravi sportniki gredo zgodaj spat, zato lahko zgodaj vstanejo. Seveda so tudi drugačni »sportniki« in »sportnice«, ki delajo ravno nasprotno, pa zdi se mi, da naša dekleta tja ne spadajo.

Na dan tekem smo zgodaj vstale in najprej opravile nedeljsko dolžnost. Po tečnem zajtrku smo se hitro spravile na važno delo: mazanje smučk. Urno smo mazale in gladile vsaka svoj »instrument«. Tu in tam se je kdo od bolj izkušenih ustavil pri nas, nam dal kak nasvet in celo mažo, ki bolje drži od naše. Ob osmih smo se vse tekmovalke zbrale pri Prosvetnem domu. Ko je foto-reporter

smučarke. Proga za smuk II. razreda je bila krajša. Na koncu proge je večino tekmovalk morila »pika«, iz katere se je vsaka po svoji spretnosti izkibacala in temu primerno dosegla boljši ali slabši čas. Še nasmejale smo se zraven. No, kaj bi pa ve naredile, če bi pri tekmi med vožnjo izgubile eno smučko, cilj pa je še kar precej oddaljen od kraja »nesreče«?! Ali bi prišle z eno smučko na cilj, kakor je to storila ena izmed tekmovalk?

Ob pol enajstih smo se zbrale na startu za tek na 3 km dolgi progi. Start je bil v bližini železniške postaje, cilj pa pri Prosvetnem domu. Proga je bila prav lepo iz-

peljana. Držala je tudi preko potočka, ki je bil še prejšnji dan vkovan v led, danes pa je pod pritiskom južnega vremena oživel. In tam se je marsikateri tekmovalki zataknilo pri teku. Pa vse se je srečno izšlo in že pred enajsto uro so bile vse tekmovalke na cilju in s tem so bile tekme končane. Popoldne pa je bila v Prosvetnem domu razglasitev rezultatov in razdelitev diplom in daril.

Res, sneg v Bohinju ni bil idealen in vreme nam ni bilo bogve kaj naklonjeno, a me smo bile vseeno vesele in dobre volje. Saj tako je vedno, kadar pridejo naša dekleta skupaj. In prav je, da pridemo smučarke ZDK vsaj enkrat na leto skupaj.

S pozdravom na vse udeleženske letošnjih tekem in s povabilom na III. tekme ZDK pa naj končam. Bog živi! *Iva Pregelj.*

Smuk I. razreda

- I. Praček Lojzka, Jesenice, 38 sekund.
- II. Štolcer Pavlina, Kranjska gora, 45.1 sek.

Smuk II. razreda

- I. Pregelj Marija, Ljubljana, 44 sek.
- II. Pirnat Helena, Ljubljana, 45.1 sek.
- III. Janežič Tinca, Kamnik, 46.1 sek.
- IV. Kocjan Dari, Ljubljana, 50.2 sek.
- V. Praček Anica, Jesenice, 51.1 sek.
- VI. Klinar Ivica, Jesenice, 56.2 sek.
- VII. Pregelj Iva, Kočevje, 58.4 sek.

Tek na 3 km II. razreda

- I. Žnidar Francka, Boh. Bistrica, 12 minut 55 sekund.
 - II. Pregelj Iva, Kočevje, 14 min. 50 sek.
 - III. Pregelj Marija, Ljubljana, 15 min. 50 sek.
 - IV. Mencinger Julka, Boh. Bistrica, 16 min.
 - V. Kocjan Minka, Ljubljana, 17 min. 15 sek.
 - VI. Kocjan Dari, Ljubljana, 18 min., 45 sek.
 - VII. Žmitek Nada, Boh. Bistrica, 19 min., 10 sek.
 - VIII. Suhadolnik Tilka, Ljubljana, 25 min.
- Izven konkurence je startala Janežič Tilka, Kamnik, 14 min. 33 sek.

Poleg tega sta startali še dve mladenki:

- I. Mencinger Cilka, Boh. Bistrica, dosegla čas 18 min.
- II. Arh Tinka, Boh. Bistrica, dosegla čas 21.45 min.

DEKLIŠKI KROŽEK — SV. GREGOR

S prisrčnim »Bog živi!« stopa tudi naš krožek med sestre v kotichek »Vigredi« in naznani po lepi Sloveniji, da je tudi pri Sv. Gregorju ustanovljen dekliški krožek. 11. marca bomo obhajali dve leti ustanovitve te organizacije. — Ko smo leta 1937. ob našem gregorskem taboru, ki je bil združen s Krekovo proslavo, videle nastopati velikolaška dekleta s simbolično vajo, se je v naših srcih vzbudila želja, da bi tudi me rade stopile pod zastavo — pridružile se sestram, — ki ji sledi že izbrana vrsta zavednih slovenskih deklet ter ž njimi, kot ena družina, poudarjati načela te lepe organizacije. Eno leto nam je ostala ta želja brez uspeha, dokler se niso posamezni člani FO zavzeli za to, ko so čutili, kako potrebna je ta ustanova za izobraževanje kmetskih deklet. S kakšnim navdušenjem smo prihitele prvič k sestanku! Prvo leto je sestanke vodila g. učiteljica. V začetku nas je bilo vpisanih 36 članic, a jih je kmalu precej odpadlo, ker so mislile, da je krožek le za zabavo, niso pa imele šmislja za požrtvovalno delo, pa tudi težko se je pokoravati. Toda brez discipline ne more obstajati nobeno društvo.

Naša mala četa skuša sedaj z izbranimi dekliškimi značaji odtehtati visoko število in se noče šteti med take, o katerih se toži, da jih drži v organizaciji samo kroj, nastopi in zabava. — Odkar imamo ustanovljen dekliški krožek, imamo vsak torek redni sestanek. Od oktobra do maja, ker potem nam kmetško delo ovira sestanke. V našem krožku nismo tako srečna dekleta, da bi mogla opisovati sijajna predavanja kakšnih učiteljic, razen dvakrat, ko nas je obiskal akademik g. Pirnat, pač pa smo si po svojih možnostih ustvarile program sestanka, katerega z veseljem rešujemo. Naša dekleta, ki jim je pri srcu prospeh našega naroda, se posvete tudi predavanju. Ko se nam izčrpa dnevni red, zadoni iz krepkih grl lepa slovenska pesem, ki dokaj ubrano odmeva po naši sobi. Za zabavo nam pa preskrbi naša agilna načelnica ljubke igrice, da se vračamo na svoje domove polne dobre volje, prežete od sestrskе ljubezni ter še z novimi načrti za nadaljnje delo v krožku. Enkrat na teden obdelujemo polje telovadne tvarine, ki nam ga načelnica prav pridno razlaga. S strumnim korakom in z našo dekliško himno stopamo po

naši lepi dvorani. Pri tem občudujemo vrline in vztrajnost naših zaslužnih mož, ki so se tako neustrašeno borili v času, ko so pričeli misliti na tako potrebno stvari, kot je Prosvetni dom.

Prva zahvala gre našemu preč. g. svetniku Krumpetarju. S svojo odločno vztrajnostjo in zaupanjem na božjo pomoč so premagali vse ovire, ki niso bile majhne, in tako stoji na našem prijaznem hribčku, mnogim izletnikom znanem Sv. Gregorju — mogočen dom — dom, v katerem se zbira vsa dorašla in še doraščajoča mladina, v katerem si vežba v umski in telovadni izobrazbi mlada srca in telesa ter tako nadaljuje pot, ki so nam jo začrtali naši predniki. Me pa skrbimo, da bomo hodile po poti kot pravi himna: »K božjemu soncu — vabi nas žar«. Skrbimo tudi, da bomo našim naslednicam zapustile svetel vzor dekliske organizacije!

Opravičena sem, da se tu v »Vigredi« spominjam naše s. predsednice Adamičeve, ki smo jo izgubile, ko je z vstopom v zakonski stan dala slovo našemu krožku, ki ga je pogumno in s požrtvovalno ljubeznijo vodila skoro 2 leti. Ni ji bilo vse prijetno pri predsedništvu, a je premagala vse ter šla za načeli, katera je imela jasno načrtana. Dekleta jo bomo pogrešale, saj je bila vedno dobre volje. S svojo priljudnostjo je dekleta navduševala za tabore, katerih smo se udeleževale v okolici, pa tudi v Mariboru in Novem mestu je bilo zastopstvo iz našega krožka. Navdušila nas je pa tudi, da imamo 12 krojev članice, 14 pa mladenke. Bog ji povrni za vse zasluge! V novem stanu ji želimo obilo sreče in božjega blagoslova!

Me bomo pa z novimi močmi nadaljevale delo. Pred nami naj se blesti napis: »V trudu in znoju, polnem radosti, domu gradimo slavo in čast!« Neustrašeno in pogumno stopajmo za načeli! Naše delo bo pa blagoslovljeno, saj se zavedamo, da: — »prazno je delo, brez sreče z nebes«.

Po širni Sloveniji kličemo vsem sestram:
»Bog živi!« *Članica.*

Angela Gorogranc:

TOŽBA PO MATERI

V tihi, mirni, jasni noči,
jaz ne morem spati;
potok solz mi lice moči.
jezik glasno kliče: mati!

O, da še enkrat bi smela.
zreti mili Tvoj obraz
pa za vedno bi zabila,
kar mi je prinesel čas.

Vem, da, mati, gledaš name,
z rajskih gledaš me višav;
oh, ne pusti mene same
sredi bojev in težav!

Trdo, trdo je življenje,
a brez matere še huje;
koder hodim, le trpljenje
in bridkost me zalezuje.

Kdaj bo moje boli konec,
kdaj se solze posušijo?
Ko zapel mi smrtni zvonec
bo mrtvaško melodijo ...

V NAŠIH DOMOVIH

KUHARSKI ZAPISKI ZA MAREČ

Kisljučna juha. Iz $\frac{1}{2}$ kg govejih kosti in običajne juhine zelenjave skuhaj $1\frac{1}{2}$ l kostne juhe. Deni v kozico 4 dkg masti in za oreh presnega masla in naredi s 4 dkg moke svetlo prežganje; dodaj pest očiščene in se-sekljane kislice, 1 kuhan in na kocke zrezan korenček, nekaj listkov poparjenih in se-sekljanih suhih gob ter 3 dkg na drobne kocke zrezane šunke. Vse dobro prepraži in zalij najprej z $\frac{1}{4}$ l mrzlega mleka. Dobro

mešaj, da postane gosto in gladko. Potem zalij s pripravljeno kostno juho. Poskusi, če je juha dovolj soljena, odišavi s ščepcem sladkorja in sokom $\frac{1}{4}$ limone ter kuhaj še pol ure.

Ocvrte omletne kocke. Iz 9 dkg moke, 1 jajca, ščepca soli, kavne žličke olja in potrebnega mrzlega mleka naredi omletno testo. Zlij ga v namazano in z moko potrese-no kozico in postavi v večjo kozico z vrelo vodo, kjer naj se počasi kuha, da vse testo

zakrknje. Stresi potem na desko in zreži na majhne kocke. Ocvri jih v dobro segreti masti, odcedi in daj kot vložek na govejo juho.

Kruhova juha. Segrej za žlico masti in prepraži na njej košček sesekljanje čebule in nekaj vejic zelenega peteršilja, dodaj 1 dkg poparjenih in sesekljanih gobic, odišavi s soljo, poprom, kumno in strtim česnom ter dodaj $\frac{1}{4}$ kg na listke zrezanega navadnega kruha. Ko vse dobro premešaš, zalij z 2 l mrzle kostne juhe in stepaj z metlico za sneg, da zavre in se lepo razpusti. Vre naj še 5 minut, potem zakuhaj na listke zrezano in na presnem maslu prepraženo hrenovko ter vlij v jušni lonec, v katerem si žvrkljala 1 jajce.

Pretaknjeno jagnjetovo plečce. Jagnjetovo plečce, ali če rabiš za več oseb, tudi stegno izlušči od kosti, operi in osuši ter gosto pretakni z rezanci prekanjene slanine in nadrgni s soljo. Dno primerne kozice obloži z na listke zrezanim korenčkom, koreninico peteršilja, koščkom zelene, pora, kolerabe in čebule. Potresi na to zelenjavo nekaj zrn popra in dodaj odpadke od slanine in kože in žile, ki si jih odrezala od mesa. Nato položi meso z lepšo stranjo navzdol in polij z 2 žlicama vroče masti. Prilij še nekoliko vode in peci v pečici, da na obeh straneh zarumeni. Ko je meso mehko, ga vzemi iz kozice in potresi zelenjavo z žličko moke, dodaj za oreh paradižnikove mezge, prepraži in zalij z vodo, da dobiš bolj gostljato omako. Precedi jo čez lepo narezano meso in postreži.

Krompir v kozici. Olupi in operi 1 kg krompirja. Osušenega zreži na pol prsta debele rezine in zmešaj z žlico soli. S tem krompirjem obloži primerno, dobro pomaščeno kozico in potresi z naribanim parmezanom. Zloži v kozico še ostali krompir in potresi vsako plast s parmezanom. Polij nazadnje z $\frac{1}{8}$ l žvrkljane kisle smetane in pokrito postavi v pečico. Čez 20 minut krompir z lopatico skupaj stisni in peci dalje, da se popolnoma zmečka. Gotov krompir zglejda kot lepo zapečen kolač. Stresi ga v primerno skledo in zreži na kose.

Koreninasta solata. Očisti, operi in skuhaj v slani vodi 2 zeleni, 3 korenčke, 2 kolerabici. Zelenjavo, ki je prej kuhana, vzemi

tudi prej iz vode. Zreži jo na listke in polij še toplo s sledečo marinado: zmešaj nekaj žlic vinskega kisa s koščkom sesekljane pora, vršičkom zelene, poprom, soljo in ščepecem sladkorja. Čez četrto ure dodaj še 4 žlice olja, dobro premešaj in pusti vsaj 1 uro stati, da se prepoji. Potem solato potresi z naribanim hrenom in sesekljanim peteršiljem ter postreži. Posebno lepo skledo dobiš, če pripraviš vsako zelenjavo posebej in jo potem naložiš tako, da menjavaš z barvami.

S šunko pretaknjena svinjska ribica. Od kosti izluščeno svinjsko ribico pretakni z rezanci šunke in nadrgni s soljo, poprom in kumno. Položi meso z lepšo stranjo navzdol na pekačo, dodaj nekaj kolesc čebule ter polij s pol kozarcem vode. Pečenko peci nekaj časa v dobro segreti pečici, ne da bi jo polivala. Ko že nekoliko zarumeni, jo obrni in odslej med pridnim polivanjem peci dalje. Po potrebi dolij še vode in morda nekoliko masti. Ko je pečenka lepo rumena in že tudi dovolj mehka, jo vzemi ven in zreži na lepe koščke. Sok, ki je medtem pohlapel, potresi z žličko moke in zalij z nekaj žlicami vode, da dobiš lepo rjavo omako, s katero poliješ na krožnik zloženo meso.

Karfijola z remuladno omako. Skuhaj dve manjši ali 1 veliko karfijolo v slani vodi. Razdeli jo na cvetke, potresi s papriko in pokapaj z limonovim sokom. Štorčke in kar je lepega od listov, prav drobno sesekljaj. Zmešaj žlico moke z dvema žlicama toplega olja in zalij s $\frac{1}{4}$ l mleka in $\frac{1}{8}$ l vode od karfijole. Postavi na štedilnik, da prevre. Dodaj sesekljano karfijolo in premešaj, če treba, še karfijolne juhe in odišavi s soljo, poprom, gorčico, kisom in sesekljanim drobnjakom. Vlij čez lepo naloženo karfijolo in potresi s sesekljano šunko in papriciranim zribanim parmezanom.

Mineštra z makaroni in sesekljano govedino. Zreži na rezance glavico ohrovt, zeleno, korenček in kolerabico ter zmešaj s soljo. Segrej v kozici 4 žlice olja, prepraži veliko sesekljano čebulo, dodaj 30 dkg sesekljane surovega govejega mesa in duši, da se mokrota posuši. Primešaj žlico paradižnikove mezge in pripravljeno zelenjavo ter zalij z 2 l kostne ali zelenjadne juhe. Če pa te nimaš, zalij z vodo in dodaj magijevo

kocko. Vse skupaj naj počasi vre, da se zelenjava zmehta. Ko je zelenjava napol mehka, dodaj še 20 dkg nalomljenih in s slano vodo poparjenih makaronov. Odišavi s soljo, poprom, žefranom, peteršiljem, majaronom in timjanom ter dodaj seseklano sardelo. Stresi v skledo in potresi z naribanim parmezanom.

Mrzel kakavov puding. V trd sneg 2 beljakov zamešaj 3 dkg sladkorja in stepaj še nekaj minut, potem ga pa postavi vstran. Nameri 1 l mleka. Del tega mleka zmešaj s 12 dkg žikinega zdroba, 5 dkg kakava in 12 dkg sladkorja. Ostalo mleko zavri in vlij vanj med vednim mešanjem prej pripravljeno zmešano mleko. Kuhaj nekaj minut, da se zgosti. Odišavi z žlico ruma in primešaj pripravljeni sneg. Stresi v skledo ali v z mrzlo vodo oplaknjen model in postavi na hladno. Pusti par ur na hladnem, da se strdi. Potem stresi na krožnik, če si dala v model in daj okrog stepene sladke smetane ali vanilijeve omake. Če si pa dala v skledo, pa obrizgaj s smetano ali polij z omako. Za vanilijevo omako stepaj nad soparo 2 dkg moke, 1 jajce, $\frac{1}{4}$ l mleka, 6 dkg sladkorja in zavojček vanilijevega sladkorja, da zavre.

Ljubljanska potica. Presej v skledo 1 kg moke in naredi v sredo luknjo. V majhnem lončku zmešaj 3 dkg kvasu, žličko sladkorja in $\frac{1}{8}$ l mlačnega mleka. Vlij v moko, malo pomešaj in pokrij z moko ter postavi na toplo, da kvas visoko vzide. V $\frac{3}{8}$ l mlačnega mleka vžvrkljaj 10 dkg sladkorja, 15 dkg

presnega masla, sok in lupino 1 pomaranče, žlico ruma, kavno žličko soli in 3 rumenjake. Vlij to v moko in dobro stepaj. Ker ni vsaka moka enako suha, bo treba morda še malo mleka oziroma moke. To boš že sama sprevidela. Testo postavi na toplo. Čez pol ure ga še enkrat stepi, potem pa pripravi nadev. Zavri v primernem loncu $\frac{1}{4}$ kg medu, $\frac{1}{4}$ l mleka, 8 dkg sladkorja, 6 dkg presnega masla in stresi vanj 5 dkg pšeničnega zdroba in 40 dkg orehov. Ko dobro prevre, odišavi z žlico ruma, klinčki, cimetom, limonovo lupinico in vanilijo. Step 3 beljake v trd sneg in zmešaj med nadev. Razvaljaj testo, ki pa ne sme biti prehajano, ker se potem rado trga. Namaži z nadevom, potresi še $\frac{1}{4}$ kg rozin in nekaj pesti zmletih orehov ter tesno zvij. Preden nadev rabiš, ga pokusi, morda imaš rada bolj sladkega, potem dodaj še nekaj sladkorja. Ne smeš pa bolj osladiti testa, ker se ti potem potica prehitro zažge. Deni potico v model ali na pekačo, jo nekoliko potlači in večkrat prebodi s tankim nožem. Postavi na toplo, da potica, — če imaš majhne modele, bosta tudi dve, — lepo vzhajali. Potem jo pa počasi peči v enakomerno topli pečici. Pečica je ravno prava za potice, če ti kos papirja, ki ga daš vanjo, v 5 minutah zarumeni. Dobro je, da potice od začetka pokriješ s papirjem, ker je površina bolj izpostavljena vročini ko pa druge strani, ki so v modelu. Zato je na vrhu rada že rumena, ali bolje rečeno temnorujava in trda skorja, sredina pa še skoro surova. Pečeno potico pusti nekaj časa v

Varujte svoje zdravje s tem, da
skrbite za

**redno
stolico.**

Jemljite dnevno po jedi 1 do
8 Leo-pilule, ki Vam pomagajo do
lahkega in prijetnega odvajanja.

Oglas reg. pod Sp. br. 969 od 28. X. 1938

Leo-pilule

modelu, da se počasi shladi in nekoliko se-
sede, ker tako lepše ohrani obliko. Napol
ohlajeno stresi na krožnik in potresi z va-
nilijevim sladkorjem.

GOSPODINJA VPRAŠUJE

F. J. — Kdaj dam smetano v omako? Ko
sem se učila kuhati, smo dajale smetano
prav nazadnje in skrbno pazile, da potem
omaka ni več zavrela. Zdaj sem pa že po-
novno čitala, da se da smetana takoj na
prežganje, ali se pa tudi pozneje vlije v
omako, ki pa potem še dalje časa vre.

Vse troje je pravilno, le da je za vsak
primer drugačen. Če omako samo legiramo
s smetano, jo dodamo nazadnje samo nekaj
žliček in takoj odstavimo. Če pa delamo sme-
tanovo omako, jo vlijemo večjo množino
takoj na prežganje in pustimo, da dobro
prevre, preden dolijemo vodo. Za tako oma-
ko ni potrebno, da bi bila smetana zelo go-
sta. Poleti jo tudi lahko nadomestimo s ki-
slim mlekom. Vendar je važno, da omaka
vedno dobro prevre, preden dolijemo vode
ali juhe. Če pa damo smetano v gotovo oma-
ko in pustimo še vreti, je to navadno omaka
brez moke, tedaj moramo pa v smetano, pre-
den jo dolijemo, vžvrkljati žličko moke, ker
se sicer sesiri. Z dodatkom moke jo pa ta-
ko rekoč zvežemo in omaka bo gladka.

Z. V. — Zakaj je zdravilna pogača ali
tudi kak drug kolač s pecilnim praškom
včasih tudi znotraj rjavkast in neenakomer-
no luknjičast?

Pecivo s praškom porjavi, če smo prašek
premalo skrbno zmešali z moko. Ni dovolj,

da prašek z moko vred zamešamo v testo,
temveč prašek moramo že prej dobro zmešati
z moko, najbolje, če ga z moko vred dvakrat
presejemo skozi sito na polo papirja. Da je
pa pecivo neenakomerno luknjičasto, je kri-
vo, ker je bil sneg preveč površno zamešan.
To se posebno rado zgodi, če je testo precej
krepko. Potem je treba vedno zmes z žlico
snega zrahljati in šele potem prav skrbno
zamešati ostali sneg.

Š. M. — Kako ohranim pražen riž, zabe-
ljene rezance ali makarone dalj časa tople,
ne da se mi preveč posuše?

Vsako jed, torej ne samo imenovane, am-
pak tudi pražen krompir, prikuhe, omake in
razno meso v omaki denemo v porcelanasto
skledico ali lonček in s porcelanastim krož-
nikom pokrito postavimo v posodo z vročo,
a ne vrelo vodo. Če nimaš porcelanaste po-
sode, vzameš lahko tudi emajlirano, ki pa ne
sme biti prav nič okrušena, sicer dobi jed
neprijeten okus.

Ista. — Kako pogrejem pečenko, da ne
zgubi okusa?

Navadno se ostala pečenka mrzla porabi.
Če hočete pa pečenko pregreti, jo zavijte v
pomaščen pergamentni ali vsaj polperga-
mentni papir, kakor se rabi za zavijanje
presnega masla. V kozico ali na pekačo vli-
jete nekaj žlic vode, položite vanjo mrežico
ali dva lesena klinčka in na to zavito pečen-
ko. Vse skupaj pokrijte in postavite v toplo
pečico. Za pest velik kos pečenke rabi vsaj
pol ure, da se pravilno pregreje, večji seve-
da več, vendar ostane na ta način pečenka
sočna in okusna.

I. V.

DUHOVNE VAJE

V DOMU DEVICE MOGOČNE

bodo: za žene od 9. do 12. marca — za de-
kleta od 6. do 10. aprila.

Pričetek prvi dan ob 6. uri zvečer, sklep
zadnji dan zjutraj. Oskrbnina 100 din. —
Prijavite se na Predstojništvo Lichtenthur-
novega zavoda, Ljubljana, Ambrožev trg 8.

*

Naročnica, ki bi prodala letnike »Vigre-
di« od leta 1924 do 1937, naj javi svoj
naslov upravi »Vigredi«.

ZA PRIDNE ROKE

KAKO SI PLETEMO IN KVAČKAMO OBLEKE PO LASTNI MERI

Pletena obleka. — Material: nebeljena bombažna preja št. 10, enaka količina bombažne preje sive barve. Pletemo vedno desne, dve vrsti z nebeljeno prejico, dve vrsti s prejico sive barve itd. Krilo, ki sega čez pas, je sestavljeno iz dveh skoro enakih pol. Sprednja je za 3 cm širša. Pletemo v navpični smeri, lahko brez kroja, po lastni meri. Ob straneh sta poli zoženi proti vrhu do pasu, v ravni, poševni črti. Ker stojе vrste in črte navpično, naslanjamo za začetek približno 20 cm zank in naslanjamo in naraščamo delo v vsaki drugi vrsti za enako število centimetrov novih petelj, dokler smo v dolžini krila. Čim manjše bo število centimetrov, tem širše bo krilo. Ko dosežemo višino pasu, zasnujemo do bluze vso višino hkrati. Pazimo, da tvori zgornja in spodnja vodoravna črta krila lepo pravilno kitko. Za skrajšano bluzo naslanjamo toliko petelj, da dobimo širino zgornjega dela krila, ki je obenem prsna širina. Pletemo vodoravno približno 10 cm višine, nato ožimo za rokavno odprtino na obeh straneh v okroglem loku za 3 cm. Sedaj nadaljuje kraj v enaki širini do vratne izreze in skrbimo pravočasno za krateg razporek spredaj. Vratna izreza je pravilni polkrog. Črta rame pa je padajoča proti rokavu za 2—3 cm. Hrbtni del bluze začnemo enako v širini zadnje pole krila. Za rokavno izrezo ožimo v dveh lokih po pravilni meri hrbtne širine in pletemo v enaki širini do rame. Proti vratni izrezi dvigamo kraj rame za 1—2 cm, vratno izrezo pa zaključimo v ravni črti. Pri zaključitvi pazimo, da je zaključna vrsta rahla, da ne vleče. Rokave pletemo v poljubni dolžini, izmerimo si zaželjeno širino zgoraj in spodaj in širimo kraj enakomerno. Oblika zgornjega dela rokava je lahko pravilni polkrog. Ako smo vse dele sproti pomerjale, bo kraj lepo pristojal. Obleko sešijemo na roko. Kot zaključek pletemo spodaj v vodoravnih črtah 8 cm visok trak v širini krila, ki ga tudi prišijemo. Pripravimo si kraj za ovratnik, manšete in pas ter kvačkamo po vzorcu na sliki redke čipke po kroju v nebeljeni prejici ali pa z belim kvačkancem. Ovratnik zavežemo

z okrasno vrvico, da skrije razporek. Pas poškrbimo.

Poletni kostim. — Krilo kvačkamo v nebeljeni bombažni preji št. 10 v vodoravnih vrstah. Pripravimo kraj po lastni meri tako, da izmerimo zaželjeno spodnjo širino krila, širino pasu in širino kolkov ter dolžino krila; vse to narišemo na veliko polo papirja. Ob straneh bodo črte nagnjene proti sredini, toda ravne do kolkov, od kolkov do pasu bodo močnejše nagnjene, po obliki telesa. Zaokrožimo jih samo na mestih, kjer menjajo smer, sicer ostanejo povsod ravne. Ob pasu ni potrebno nižati kroja, ker se kvačkano delo samo nekoliko poda oblikam telesa, medtem ko bi morali kraj za blago pri pasu spredaj nekoliko nižati, pri spodnji dolžini pa vzbočiti. Obe poli kroja sta lahko enaki. Kvačkamo po kroju in naslanjamo toliko verižnih, da dobimo polovico spodnje širine krila. Prva vrsta same ovite. Druga vrsta ovite tako, da vbadamo menjaje v eno spodnjo ovito kot običajno, drugo pa zajemamo od sprednje starni. Nadaljujemo vse delo po tem načinu. Delo je gosto in trpežno in učinkuje nenavadno. Veliko lepše bo krilo, ako bodo vrste v navpičnih legah, kakor pri prvi obliki, pri jopici pa v vodoravnih. Vendar je to veliko težje, ker marsikatera ne zna kvačkati natančno črto po kroju, kar potrebuje mnogo vaje in iznajdljivosti. Ako bi poskusile in nam ne bi uspelo, lahko sešijemo poli na stroj in zlikamo šive narazen. Za jopico pripravimo kraj po lastni meri po prejšnjem opisu. Vratna izreza hrbtne dela je lahko ravna črta, rame so pri vratu dvignjene kakor pri obleki. Prednjika imata za polovico krajšo vratno izrezo, ki se podaljša v vodoravni črti proti nasprotni rami. Od tam se črta obrne v poševni ravni črti proti gumbnici in gumbu, od tam pa navpično do dolžine jopice. Končano jopico obkvačkamo z neovitimi. Ovratnik in zapestnici kvačkamo v čipkastem vzorcu v enaki prejici v oblikah pravokotnikov.

Kvačkana bluz. — Nebeljena prejica številka 10. Vzorec: verižne v spodnji širini prednjika. Prva vrsta 1 ovita, 1 verižna. Druga vrsta: 1 ovita s spodnjo ovito, 1 ve-

rižna, 1 ovito zajemamo spredaj za spodnjo ovito, da ostane spodnja ovita pred kvačko. To nadaljujemo v vseh vrstah in dobimo vzorec, sličen redkemu platnu. Vratna izreza in zapestnici so pletene 2 desno, 2 levo ter vse prišijemo. Na hrbtu je kratek razporek, kateremu prikvačkamo na notranji strani ožji trak za vzmetnice. Po bluzi kvačkamo v enakomernih razdaljah črte z verižnim vbodom s prejico rožnate in svetlomodre barve. Pas bluze je kvačkan v istem vzorcu in je rahlo poškrabljen. Na robovih ima sklenjene vrste neovitih. Zaponka ima ovalasto obliko ter je kvačkana iz ovitih in močno poškrabljena.

Kvačkana otroška obleka. — Glede kroja se ravnamo kakor prej, kar bo tukaj še ve-

Otroški klobuček. — Sestavimo zvezdo s pomočjo vzorca čipk in kvačkamo z enako nebeljeno prejico. Namesto širokega traka kvačkamo vzorce kakor pri bluzi in pri obleki in ga okrasimo s srčki kakor zgoraj. Okrajnik ima ob obeh širokih straneh vzorec polovice zvezde, ob obeh ozkih pa vzorec čipk, ki so podane na sliki. Klobuček poškrbimo in zlikamo. Iz prejice rožnate barve pripravimo dve okrogli pomponki, ki ju prišijemo.

Poletna bluz. — Kvačkanec št. 60 bele barve, kvačka št. 13. Vzorec so čipke na sliki.

Kvačkanje po lastni meri nam bo delalo spočetka težave. Tudi kdor nima vaje in izkustev iz šivanja oblek, lahko pogumno po-

liko lažje. Vzorec je isti kakor pri bluzi. Za borduro izrežemo iz papirja oblike srčkov, kvačkamo dve ravni črti z verižnim vbodom v rožnati prejici v primerni višini, pripnemo do iste črte oblike srčkov in kvačkamo z verižnim vbodom v barvasti prejici okrog pripetih oblik. Tako tudi kroge. Uporabimo omenjeni način, da ni treba tiskati risbe po kvačkanem blagu. Oblike srčkov izpolnimo z verižnim vbodom v navpičnih legah.

skuša. Za sigurnost pa mora sestaviti prej kraj iz papirja, ki ga potem dobro pregleda, kako pade in ali je dovolj širok. Obleke ne moremo skaziti, ker vedno lahko dodelamo. Ako pa je preširoka ali da niso črte ravne, jo pristepamo na stroj in spodvijemo krivo črto na notranjo stran. Nebeljena preja je močan material fine rumenkaste barve, ki pobledi v perilu in postane končno bel.

Piščanec.

UPRAVA VIGREDI OPOZARJA VSE NABIRATELJICE NOVIH NAROČNIC NA RAZPISANE NAGRADE (GLEJ PRILOGO V 12. ŠT. 1939!) IN ZLASTI SE NA POGOJE ZA DOSEGO RAZPISANIH NAGRAD. GLAVNI POGOJ JE, DA JE NAROČNINA ZA CELO LETO PLAČANA DO 31. MARCA. POTRUDITE SE, ŠE JE ČAS, DA DOBITE LEPE NAGRADE!

*Doma in na potovanju,
preden greš spat, vedno:*

Chlorodont zobna pasta

zbor. Lahko se jih bodo pa poslužila tudi društva za razne verske prireditve. Nabavite!

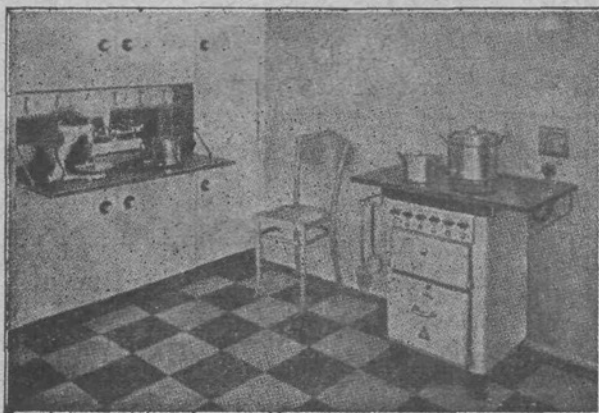
Stirideset let babica. Spisala Lisbeth Burger, poslovenil Jože Lovec. Mohorjeve knjižice 109. zvezek. Cena za ude broš. din 39.—, vez. din 51.—; za neude broš. din 52.—, vez. din 68.—. V zanimivi povesti pripoveduje sedemdesetletna babica, ki je skozi štirideset let pomagala materam pri porodu in tako 2283 otrokom pomagala na svet, kako je prišla do tega poklica, kako se ji je godilo ob prvem primeru v tem novem poklicu, potem pa naniza dogodke ob vršitvi svojega poklica v najrazličnejših družinah, kjer je bila doma ljubezen in blagostanje in kjer so se v skrbah ozirali v prihodnost, kjer so otroke radi sprejemali in kjer so se že kazali prvi znaki novodobne »kulture«. Knjiga se bere kakor pravi roman, vendar ima v sebi tudi trajnejšo vrednost. Dolgoletne izkušnje te res izkušene, poštene in verne babice, zbrane v to knjigo, bodo — kakor sama pravi — tudi drugim v korist. Po teh spominih res še onstran groba sodelujejo v blagor mater in otrok, v katerih službo se je postavila za celo svoje življenje in bo morebiti tudi pomagala pri preosnovi zakona in družine, česar je v naših časih tako zelo treba. Istočasno pa pokaže knjiga tudi obširno torišče, ki ga je Bog odmeril babici, če svoj poklic prav pojmuje in ne vidi v njem le vira svojih dohodkov. Marsikateri babici pa bo knjiga tudi v nemalo oporo, ko ji današnji svet hoče na vsak način odvzeti idealno stran njenega poklica in je neredko tarča zasmeha nerazsodnih in materialistično usmerjenih ljudi. Marsikateremu dekletu pa bo tudi prelepa šola pri pripravi na zakonski stan; zato naj bi si jo vse Vigrednice omislile.

Poljska, njena zgodovina in njen duh. Stavili: T. Debeljak, R. Mole, Fr. Stele. V

založbi Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani je v jeseni 1939. izšla drobna knjižica pod gornjim naslovom. Vsi trije dobri poznavatelji Poljske so ji ob njenem žalostnem zatonu oskrbeli med Slovenci lep spomin. V knjižico so nanizali zgodovinska, kulturna in duhovna dejstva, ki bralca povedejo v bogato preteklost Poljske, jo spremljajo ob njeni rasti in njenih preizkušnjah, slikajo njene boje za svobodo in končno boje zadnjih časov, v katerih je navidezno podlegla; pa zopet naštejejo preročne izjave največjih ljudi v svetu, po katerih Poljska, Poljska v svojih duhovnih vrednotah nikoli ne bo propadla. Nepopisno ganljive so besede Paderewskega in sv. Očeta Pija XII. — Za vse one, ki ljubijo zgodovino in jim je šla usoda Poljske k srcu, je ta drobna knjižica neprecenljive važnosti. Segajte po nji!

Oče okuženih. J. Slowacki - T. Debeljak. 1939. — Z risbami okrasila ak. slik. Bara Remec. — V založništvu Vera Remec je izšla pesnitev Julija Slowackega »Oče okuženih« ob 130 letnici njegovega rojstva in ob času, ko je zašla življenjska zarja Poljske. Vsebina te pesnitve, ki je najlepša tega pesnika, polna tesnobe in pretresljive tragike: zgodba o očetu okuženih, ki gleda zaporedno smrt svojih sedmero otrok in žene, in odhaja iz puščave sam. Za sabo ima grobove svojih dragih, nad sabo Boga, pred seboj pa samotno pot v svet. Veseli dom je mrtev, družina uničena. — Poleg prevoda pesnitve, ki ga je mojstrsko oskrbel dr. Tine Debeljak, je v elegantnem zvezku tudi še življenjepis in življenjsko delo Julija Slowackega in njegovih sodobnikov Mickiewicza in Krasinskega. — Vigrednice, ki si zbirajo svojo knjižnico, naj si kupijo to drobno, a lično delo velikega pesnika bratskega poljskega naroda! Dobi se v ljubljanskih knjigarnah in pri založnici Veri Remec, Poljanska cesta, 13 za ceno din 24.—.

Električna kuhinja v gospodinjstvu in gostinstvu

najbolj smotrena in udobna. Električna ureditev kuhinje ustreza vsem predpisom higiene in omogoča najokusnejšo prehrano.

Cena električnega toka je tako nizka, da omogoča vsakomur uporabo elektrike za kuho in ogrevanje. Vsaka kilovatna ura uporabljena za kuho velja le 90 para, medtem ko velja za luč celih pet din.

Popust na ceno toka za luč znaša 82% pri toku za kuhanje. Zahtevajte predvsem odštevalen števec za gospodinjški tok, ki velja le 4 din. Poraba toka znaša za 4 člansko družino komaj 60 kwh mesečno.

MESTNA ELEKTRARNA LJUBLJANSKA

Informacije v pisarni ravnateljstva KREKOV TRG 10/II.

Ako gre za zavarovanje pride v poštev le

Vzajemna zavarovalnica

LJUBLJANA • Miklošičeva 19

1. požar, vlom, nezgode, jamstvo, kasko, steklo, zvonovi; 2. doživetje, smrt; rente in dote v vseh možnostih; posmrtninsko zavarovanje »KARITAS«. *Zavarujte sebe in svoje imetje vedno pri naši slovenski zavarovalnici.*

LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI

r. z. z n. z. Ljubljana, Miklošičeva c. 6 (v lastni palači)

obrestuje hranilne vloge najugodnejše

Nove in stare vloge, ki so v celoti vsak čas razpoložljive, obrestuje po 4%, proti odpovedi do 5%